

PERSONHISTORISK TIDSKRIFT

1914

UTGIFVEN

AF

PERSONHISTORISKA SAMFUNDET

GENOM

CARL MAGNUS STENBOCK

SAMFUNDETS SEKRETERARE

ÅRG. XVI.

HÄFT. 4.

INNEHÅLL

	Sid.
Stockholms öfverståthållare. Af N. v. D. 26. Grefve Axel Wrede Sparre	163.
Ett bref från J. T. Sergel till J. N. Byström. Meddeladt af G. G.	168.
Bidrag till svensk regent-ikonografi. I. Två Kristinaporträtt i Braunschweig. Af SIXTEN STRÖMBOM	170.
William Chalmers' porträtt. Af H. FRÖDING	175.
Nils Sjöberg. In memoriam. Af C. M. S.	177.
Gustaf Norlander †. Af V. LJS	179.
Otto Bergström †. Af G. I.	180.
Personhistorisk litteratur	184.
Notiser. Frågor och svar	199.

ILLUSTRATIONER

Porträtt af Axel Wrede Sparre, Kristina (2), Maria Aurora Königsmarck. I texten: 2 porträtt af W. Chalmers, en konstnärssignatur, 2 bilder efter kopparstick hörande till Königsmarckernas historia. Porträtt af Otto Bergström.

Stockholms öfverståthållare

Af N. v. D.

26. Grefve Axel Wrede Sparre

Sonson till öfverståthållaren friherre Axel Sparre samt son till riksrådet och fältmarskalken grefve Erik Sparre till Sundby, den s. k. store Sparren, och dennes första maka Sofia Wrede, föddes Axel Wrede Sparre 1708 i Stockholm. Sitt andra förnamn hade han fått efter morfadern Karl XI:s högt betrodde rådsherre Fabian Wrede, hvilkens söner några år förut aflidit och hvars frejdade namn den nyfödde sålunda synes blifvit utkorad att i deras ställe fortplanta. Det var dock visst icke det enda arf, som han bekom efter sin morfader. Denne ägde nämligen en af de största förmögenheterna i landet, hvaraf den unge Axel, som redan kort efter födelsen förlorat sin mor, vid morföräldrarnas några år därefter timade fränfälle erhöill hälften. Tyvärr hindrade detta honom icke att med tiden på grund af misshushållning gång efter annan råka ut för betydande ekonomiska svårigheter.

Genom sin samhällsställning, sin begåfning och kanske ej minst sina lysande världsmannaegenskaper intog Erik Sparre ett af de främsta rummen bland sin tids svenska stormän, och på grund här-af kom jämväl sonen att tidigt fästa blickarna vid sin person. Betecknande härvidlag är det rykte, som 1719 utspreds och äfven omtalas af franske ministern, att svenska högadeln då umgicks med planer att å Sveriges tron efter Ulrika Eleonoras bortgång uppsätta Axel Wrede Sparre, som tillika skulle förmälas med Arvid Horns dotter.

Några år senare skulle han åter blifva föremål för en viss uppmärksamhet, om också ej af lika smickrande art. Han synes nämligen hafva gjort sig känd som »en ung étourdi» och genom sin språttighet väckt anstöt hos mera allvarliga och flärdfria unga

män. En af dessa, den sedermera ryktbare hattchefen Nils Palmstierna, företog sig också, uppbragt som han var öfver Sparres »nattkappa och halfärmar», att å själfva hofvet öppet håna honom för denna hans klädedräkt, tilläggande att han skulle uppmana ynglingens informator att härför gifva honom stut. Den unge Axel blef naturligtvis nu mäktat förgrymmad, och det kom till ett uppträde, som slutade med örfilar. Riksrådet Sparre, hos hvilken sonen sedan beklagade sig, tog väl äfven till en början illa vid sig härför men slutade med att på ett ädelt sätt hämnas på Palmstierna.

Axel Sparre var emellertid vid denna tid endast 14 år gammal. Kort därefter anträdde han en utländsk studieresa. Målet för densamma var Leipzig, vid hvars universitet han sedan i trenne år studerade, under hvilken tid han hade förmånen att åtnjuta sedermera riksrådet Carl Rudenschölds handledning. Resultatet af hans studier synes emellertid hafva varit föga tillfredsställande, under det att åter utgifterna för hans därvarande vistelse gått till ansenliga belopp. Den förtörnade fadern skall också i starka ordalag hafva gifvit tillkänna sitt misshag öfver sonens leipzigervistelse.

Det kom emellertid ej att dröja länge, innan Axel Sparre ånyo begaf sig till utlandet. Denna gång fick han åtfölja sin blifvande sväger, den unge lysande hattpolitikern greve Carl Gustaf Tessin, till kejsarhofvet i Wien, dit denne 1725 blifvit sänd som envoyé. Efter någon tids vistelse i Wien begaf han sig sedan till Luneville, där han förblef ett år, ägnande hufvudsakligen sin tid åt inhämtande af färdighet i »allt hvad man begriper under namn af exercitier» samt tagande härjämte del i det lothringska hofvets förlustelser.

1728 hade han emellertid ingått i svensk krigstjänst och antagits som volontär vid Lifregementet till häst. Följande år befordrades han till korpral, i hvilken befattning han sedan fick kvarstå till 1734, då han blef adjutant samt vid årets slut löjtnant.

Måhända ligger förklaringen till denna långsamma befordran däri, att han under dessa år hufvudsakligen synes hafva vistats i utlandet. Sålunda finna vi honom 1730 i Holland och de följande tre åren torde han åtminstone till större delen hafva tillbragt i Paris, af hvars lustbarheter han tydligen jämväl i rikt mått njutit att döma därpå, att han 1733 därstädes blef i häkte inmanad för en skuld af 80,000 livres, som han genom öfverdådigt lefverne ådragit sig. Då den unge vivörens förmögenhet hufvudsakligen bestod af jordagods, hvilka i enlighet med morföräldrarnas testamente icke finge försäljas, mötte det nu för hans hemmavarande

fränder åtskilliga svårigheter att anskaffa medel till gäldens betalning och sålunda befria Sparre ur hans mindre behagliga belägenhet samt återbördä honom åt fosterjorden.

Här skulle han snart åter låta tala om sig. Under sina resor hade han nämligen lärt känna den från England härstammande, vid denna tid sig kraftigt utbredande frimurareorden, af hvilken han äfven 1731 i Paris blifvit medlem. Efter sin hemkomst begynte han nu arbeta på att införa denna orden jämväl här i riket och stiftade 1735 den första frimurarelogen i Sverige »Gref Wrede Sparres loge» i Stockholm, i hvilken äfven åtskilliga personer blefvo högtidligen intagna under 1730- och 1740-talen, men som sedermera torde hafva uppgått i den af C. F. Scheffer år 1752 grundade logen »S:t Jean Auxiliaire».

Af en annan vid denna tid mycket omtalad orden blef han äfven nu medlem. Det var det 1731 af Dalin med flera stiftade riddareförbundet »Avazu och Wallasis», som hade till uppgift att jämte odlandet af ett gladt umgängeslif äfven hylla fosterlandets stora minnen.

I det parlamentariska lifvet, som under frihetstiden undanskymde snart sagt allt annat, dröjde han ej heller att göra sitt inträde. Han synes äfven hafva varit en intresserad politiker, som flitigt bevistade riksmötena, om han också ej tog någon lifligare del i debatterna. Däremot torde han i utskottsarbetet funnit ett mera gifvande fält för sin verksamhetslust. Redan vid sin första riksdag 1734 insattes han sålunda i protokollsdeputationen. 1740 var han medlem af såväl kammarekonomideputationen som äfven sekreta deputationen. Likaså erhöll han 1742 plats i den stora sekreta deputation, som med anledning af tronföljdsfrågan då tillsattes. Men under det att fadern i sin politiska verksamhet merendels troget följt Arvid Horns fana, gjorde sig sonen snart bemärkt som en ifrig, någon gång kanske till och med hänsynslös anhängare af hattpartiet.

Han kvarstod emellertid i militärtjänst och blef 1741 med sitt regemente utkommenderad i kriget mot Ryssland, men torde i likhet med detta knappast fått se fienden under hela fälttåget. Efter fredsslutet befordrades han till ryttmästare 1744. 3 år senare blef han öfverstelöjtnant vid Västgöta kavalleri, vid hvilket regemente han 1749 utnämndes till öfverste. Då kronprinsen Adolf Fredrik samma år befann sig på mönstringsresa, fick äfven Sparre uppvisa sitt regemente och gjorde härvid »underverk» enligt Tessin, som äfven tillägger, att prinsen »var mest nöjd med honom». I spetsen

för sina västgötagossar drog han sedan ut i det pommerska kriget men fick redan i april 1758 på grund af sjuklighet tillstånd att återvända hem. 1760 befordrades han emellertid till generalmajor och 1768 blef han president i Krigskollegium.

I sin egenskap af chef för detta ämbetsverk skänkte Axel Wrede Sparre konung Adolf Fredrik sitt verksamma stöd i den 1768 uppkomna våldsamma konflikten emellan monarken och rådet, som skulle leda till sammankallandet af 1769 års riksdag och därmed äfven till mössväldets fall. Antagligen var det hans härvid visade nit, som af det segrande partiet erhöll sin belöning, då han under samma riksdags lopp i början af 1770 utsågs till öfverståthållare i Stockholm.

Hans utnämning tycks icke hafva väckt odelad tillfredsställelse. Sålunda skrifer med anledning häraf landshöfding D. Tilas i sin dagbok: »Ingen odugligare man i hela armén hade kunnat uppsökas. Ägde hvarken expérience, begrepp, disposition eller nog nykterhet till ett så viktigt ämbetes förvaltande». Det stränga omdömet, helt visst öfverdrifvet, torde dock icke kunna fränkännas en viss betydelse, helst som det fällts af en högt ansedd man, dessutom tillhörande samma politiska parti som den nye öfverståthållaren. Dock bör i sammanhang härmed rättvisligen framhållas, att Sparre af andra omtalas som en duglig ämbetsman.

Endast tvenne år fick Axel Wrede Sparre utöfva sin nya befattning. Han afled nämligen i begynnelsen af det märkliga året 1772, samma år, som skulle göra slut på det styrelsesystem, under hvars hägn han vunnit sin antagligen i mera än ens ögon oförtjänta höga ämbetsvärdighet.

Det torde väl också i själfva verket knappast vara tvifvel underkastadt, att samhällställning, släktförbindelser och partimeriter i vida högre grad än förtjänst och duglighet fört Axel Wrede Sparre till den maktpåliggande post han en kortare tid kom att intaga som Stockholms högste styresman, om man ock med visst fog kan antaga, att han ej varit så i saknad af alla betingelser härför, som nyss anförda omdöme tyckes gifva vid handen. I ett afseende åtminstone torde han i alla händelser hafva varit helt och fullt vuxen sin höga ställning. Hans rikedom i förening med hans värdsvana och faderneärfda belevnenhet gjorde honom särskildt skickad att i representativt hänseende uppträda på ett lysande sätt och härvidlag motsvara alla berättigade anspråk. »Hans hus», säger också en författare, »var i sin tids ett af de mest aktade i Sverige» och, tillägger han, »dess ton var god, äfven då

GREFVĖ AXEL WREDE SPARRE
ÖFVERSTÅTHÅLLARE 1770—72

PASTELL. TILLHÖR FRIHERRE G. TAMM, STOCKHOLM

hofvets ansågs vara det mindre.» Af allt att döma synes han också hafva varit en verklig grandseigneur i tidens anda, en smula lättsinnig, njutningslysten och slösaktig men tillika frikostig, tjänstaktig och välvillig, härjämte en af underordnade aktad och omtyckt förman, en god patriot, om ock väl starkt färgad partipolitiker, samt en rättskaffens medborgare.

Axel Wrede Sparre hade 1735 ingått äktenskap med Kristina Margareta Augusta Törnflycht, om hvilken det blifvit sagdt, »att hon i sin tid passerat för ett af de artigaste fruntimmer». Med henne fick han sex barn, hvaraf en son och tre döttrar nådde myndig ålder. Sonen gick i fransk krigstjänst och stupade ung, af döttrarna blef en gift med den siste rikskanslern Fredrik Sparre. En annan, förmäld med fältmarskalken J. A. Meijerfelt, har förvärfvat en viss ryktbarhet såsom en af de tre af Kellgren besjungna gracerna.

Ett bref från J. T. Sergel till J. N. Byström, dateradt Stockholm d. 26 mars 1811

Bibliotekarien R. Geete har fäst min uppmärksamhet på ett bref från J. T. Sergel, som kommit till Kungl. biblioteket med den brefsamling, en gång tillhörig litteratören Teodor Sandström († 1854), hvilken samling K. bibl. för någon tid sedan förvärfvat. Brevet är skrifvet från Stockholm till Byström i Rom den 26 mars 1811, således mellan det första bref (dateradt d. 22 februari) och det andra bref (dateradt den 14 maj) från Sergel till Byström, som C. R. Nyblom publicerat i sin uppsats om Sergel i Uppsala universitets årsskrift 1877.

Något egentligen nytt bidrag till kännedomen om Sergel eller hans älsklingslärjunge, Byström, ger brevet icke. Han upprepar, som man finner, det öfversvinneliga beröm öfver Rom såsom konststad, hvilket han redan i första brevet nedskrifvit.. Och likaså upprepar han sitt bekanta credo om »antiken och naturen» såsom nödvändiga för en skulptör, — ett credo hvartill han redan i följande bref (af d. 14 maj) och sedan vid flera tillfällen återkommer. Däremot omtalar han nu för första gången den skarpa kritik öfver Gustaf III:s stod, som offentligen framkommit, och hvartill han med samma förtrytelse återkommer i brevet af d. 14 maj.

Då emellertid det nyfunna brevet ingår i en serie, som förut är tryckt, och då det är lika karakteristiskt för brefskrifvaren som de flesta andra bref i samlingen, synes det mig vara väl värdt att publiceras.

G. G.

»Monsieur et cher ami.

Je me hate de Vous fair une reparation de Vous juger. Mais l'amitié est jalouse tout comme l'amour. Ma jalousie est louable, car j'ai merité de ne pas avoir des Rivaux, par la sincérité de mes sentiment pour Vous comme Artist, et comme ami. Jouissez plainement de Votre bonheur presant d'être, dans la seule Ville des Arts, ou l'Artiste uniquement existe. dans le reste du monde entier il ne fait que vegeter, et se perdre.

J'ai ecrit une petite lèttre au fameux Canora dans laquelle je Vous recommande. C'est l'unique service que je peux Vous rendre

pour le reste de mès jours. Svivez ses conseilles, et ses corrections, et Vous profiterez. C'est un Grand Artiste. Fait mes amities à M:r Hasselgren. je suis charmé que Vous vivez ensemble.

Oui mon Ami, l'Antique et la Nature, et nature et l'Antique. Elles sont nos Maitres. il faut se jetter dans leurs bràs. Uniquement. La Nature doit donner seule le mouvement. et l'antique le choix des parties. *qui fait le sublime Ideale*. et le Style.

A painne retablie je viens d'esujer [!] un axcaie de goutte terrible. et encor retablie, après 6 semaines de douleures les plus seriuses, je me porte bien. Nous aurons une exposition au Mois de Maij. ou Cainberg et Göthe vont exposer leurs ouvrages pour se fair critiquer comme cella se pratique. Car l'Envie ne repose, qu'à la mediocrété.

Vous avez bien raison que Rome est encor opulante en chef-doeuvres, malgré tout ce qui est emporté. Le Prince Royale est toujours le Grand Bernadotte et le serra surement après tous les evènements qui Le menasse. a près de cinquants ans l'homme ne change pas de Caractair.

Je saluerrai Sundvall et Grandel a la premiere occasion. Votre petit bossue est toujours a son Ecole. C'est un mechant de moins a Stockholm. On vien de critiquer la Statue de Gustave III. Le secretair *Wenberg* (v. K.) en est l'auteur. entre autre il dit. *så har man änteligen blifvit varse at Gustaf III:es Statue är förfuskat*. il est bien genereux.

Ecrivez moi souvent, ranimez un moribon engourdie dans le zone glassé des Arts. le secretair Gerta a demandé la demission. c'est dommage c'est un homme de Bien qui lèssera sa place peut-être a la fourberie et l'Egoisme.

Je Vous embrasse de tout mon coeur et de toute mon ame.

Stockholm le 26:de Mars 1811.

SERGELL.

P. S.

Cainberg est tout a fait delivré par les soins de Wertmuller, de sa verole, et travaille a un grand basrelieffe de plus de 3 aunes de longueur, dans mon petit ateiller. Il faut que je l'aide. le pauvre homme n'a personne que moi qui lui fournisse de quoi exsister. je suis heureux de pouvoir partager avec lui.

Bidrag till svensk regent-ikonografi

I. Två Kristinaporträtt i Braunschweig

Af **Sixten Strömbom**

Hvilken sällsam blandning af hemkänsla och nationell stolthet kan ej gripa en inför ett litet svenskt porträtt i ett utländskt galleri! Man har vandrat dagar, kanske veckor bland konstens stora och berömda mästerverk, låtit sig ryckas med, undrat och beundrat, sökt analysera och kritisera, gjort jämförelser och tänkt ut sammanhang, velat hålla i minnet och antecknat ända till leda. — Så, en vacker dag kommer man att studera katalogen mera ingående än förut, får kanske tillfälle att se in i magasinslokaler eller tjänsterum — alltnog, plötsligt hejdas man framför ett obeaktadt något, ett svenskt kungaporträtt eller ett undanställt arbete af en svensk konstnär. Underligt med denna fattiga stolthet, som lockar fram tankar om kulturgemenskap, och som på sitt sätt t. o. m. gör oss mera familjära med samlingarnas europeiska storheter.

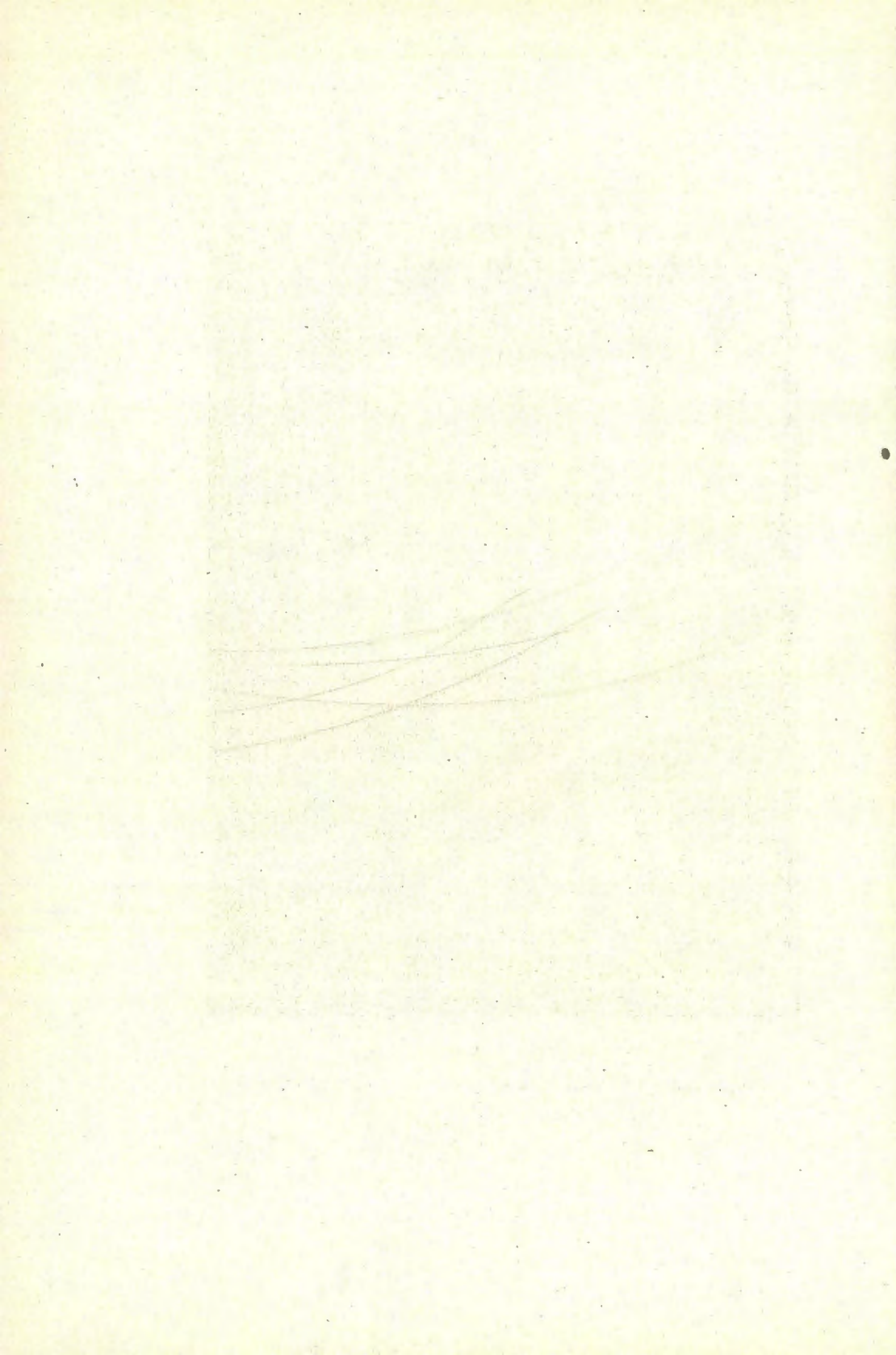
Under ett besök i Cassel-Galleriet för något år sedan lade jag märke till ett litet porträtt av drottning Kristina (44 × 32 cm.), tillskrifvet en rätt medelmåttig och f. ö. litet känd holländsktysk konterfejare, Christian Wolfgang Heimbach (verksam några decennier kring 1600-talets midt). Katalogen upplyste vidare om att ett bättre exemplar af samma bild och dateradt 1660 befunne sig i Braunschweigs museum.

Här kom jag sedermera att leta efter det, i början dock med ringa framgång. Tafvelförteckningen upptog det ej, och i samlingarna fanns det inte heller. Muséets konstindustriella sektion hyste emellertid en Kristinabyst af polykrom marmor, och då detta konstverk föranledde mig att begära en del upplysningar af museichefen, visade denne för jämförelsens skull ett annat porträtt av drottningen, hvilket tillsammans med flera mindre gallerimässiga bilder — bl. a. ett Linnéporträtt (af Brander?) — prydde väggarna i hans expeditiönsrum.

DROTTNING KRISTINA

OLJEMÅLNING AF C. W. HEIMBACH. MUSÉET I BRAUNSCHWEIG

DROTTNING KRISTINA

BYST I POLYKROM MARMOR AV OKÄND ITALIENSK KONSTNÄR
MUSÉET I BRAUNSCHWEIG

Och det var just denna Kristinabild, hvars existens inom muséet jag mer och mer börjat betvifla.

Af vidstående reproduktion framgår, att det trots formatets litenhet rör sig om ett representationsporträtt af mera officiell hållning. Scenen är lokaliserad till ett slott eller ett palats, hvilket kan tänkas antingen som en abstrakt paradkuliss hvar som helst ifrån och lämplig att utgöra fond till nästan hvilket af tidens fursteporträtt som helst, eller också som en idealiserad framställning af exdrottningens Romresidens, Palazzo Riario, hvilket hon förhörde sedan 1659. Oaktadt en del ganska betydande skiljaktigheter, uppvisar porträttfondens renässansarkitektur ett anmärkningsvärt släkttycke med samtida afbildningar af Palazzo Riario, t. ex. med ett träsnitt från 1653 (publ. i C. Bildts utmärkta uppsats om »Drottning Kristinas sista dagar». Ord och Bild 1897).

Vill man slutligen tänka sig den som en fantasiframställning af Stockholms slott, måste man medge, att konstnären på det frikostigaste lämnat rum för de ombyggnadsplaner, som Kristina hyst för det ärevördiga Tre kronorslottets vidkommande. Emellertid torde det vara klokast att lämna frågan öppen.

Hvad konstnären än afsett med arkitekturen, är dock denna af mindre intresse än själfva porträttfiguren.

Drottningen står i enface åt vänster på förgrundens mattbelagda terrassgolf, myndig och bredbent, och poserar som en af tidens fältherrar eller regenter med högra näfven mot höften och den vänstra handterande kommandostafven.

Någon mera intim psykologi hör ju knappast samman med hela denna art af människoskildring, hvarför vi ej heller här ha anledning att kritisera konstnären, för att han ej lyckats åstadkomma en mångsidigare karakteristik av denna oberäkneliga och rikt facetterade personlighet. Som ett af de få porträtt i helfigur vi äga från drottningens lifstid, utgör det i hvarje fall ett intressant dokument till hennes ikonografi, så mycket mera som Heimbach förefaller att midt uppe i arrangementets sedvanliga pomp ha fasthållit vid en nykter objektivitet i sin framställning.

Ansiktstypen och än mera gestalten öfverensstämma troget med hvad vi veta från andra samtida bilder^{*} och från samtida berättelser, främst att nämna franske ministern Chanuts' skarpsynta teckning af drottningens yttre.

^{*} Ansiktet sluter sig närmast till det porträtt af David Beck, hvilket Axel L. Romdahl i sin träffande lilla karakteristik af Kristinabilder (Ord & Bild 1906) klassificerar som typ nr 1 af mera kända framställningar.

Sannolikt var det någonstans i Tyskland under Kristinas första gästfärd upp till Sverige (1660), som den föga namnkunnige porträttören fick den nåden att afkonterfeja hennes person. Att han verkligen kommit i tillfälle att göra direkta studier och ej nöjt sig med att bygga sin bild på andra konstnärers framställningar, har man starka skäl att antaga. Det är inte blott den enastående och högst personliga kostymeringen, som talar härför, också det realistiska sätt, hvarpå Heimbach återgifvit hennes hufvudform och gestalt, söka vi förgäfvets i andra porträtt af henne. Jag vet ej någon bild — med undantag af den hos Bildt reproducerade vrångbilden af den kungliga gumman Christina Alexandra (från hennes senare Romaår) — som så utan kvinnlig försköning visar oss hennes dryga, sattvuxna kroppsbyggnad.

Hela den amazoniska anordningen med den trettiofyraåriga kvinnan i fältherrens och regentens monumentala roll har ju fordrat mera myndig bredd och bjudande lugn än graciöst lynne och kvinnlig charm. — Det nötbruna håret är därför stramt slät-kammadt med mittelbena öfver den stigande hjässan och hopbundet i en hård flätkrans vid hvardera örat.

Ansiktsdragen: de kupiga ögonen med höga bryn, den långa örnäsan, de breda kinderna, munnens rundade läppar och den lilla hakan — allt detta som i hvardagens umgänge skiftade uttryck för hvarje farande hugskott, hvar åhörd eller sagd replik är här hårdt sammanhållet till en min af härskarvant lugn. Hur litet det verkar, hela hufvudet — inklusive de förstörande hårkransarna — med den korta halsen, lindad i den hvita duken, på de karlavulet breda axlarna och den massiva torson. Genom enfaceställningen och armarnas pose har porträttören kommit ifrån att visa axlarnas olika höjd, som Romakarikatyren sannerligen ej velat försaka.

Den långa enknäppsrocken af osmyckadt svart kläde^{*} hålles samman om lifvet af ett tjockt tygbälte och faller vidlyftigt ned om höfterna, hvars naturliga dryghet synes rikligen utökad af valkar och stubbar. Under den mörka sidenkjolen skymta bastanta vador, och fötterna äro skodda i stöflar. Dessa ha höga klackar, enligt Chanut, annars en sällsynthet i Kristinas toalett. Ett svenskt fältherrebandulär löper från högra axeln ned öfver bröst och höft, och den högra handen håller ett stycke brunt pälsverk. Den vänstra handleden visar strax under pös-

^{*} I dräkter av liknande modell skall Kristina ha trifts bäst och uppträdt i hvardagslag — särskildt under de senare åren i Rom.

manschetten det enda smycke hon prydt sig med: en stor aquamarin i ett guldarmband.

Regalierna på bordet framför den oundgängliga kolonnen disponerade ju Kristina vid denna tidpunkt uteslutande som heraldiska attribut, fast i ett konterfej som detta höra de med i stycket som mera reella maktsymboler.

Den långa kommandostafven riktar hon snedt bakåt mot en kungastatyett på den balustrad, som hägnar förgrundens rutstensbelagda terrass.

Om bildstoden åsyftar hennes store fader eller Sveriges då regerande konung, kan åtminstone ej bestämmas af porträttlikheten! Sockeln kungliga Wasa-vapen gör det emellertid ej troligt, att stoden framställer hennes efterträdare.

En trappa tänkes föra ned till en gård, omsluten af de nämnda palatsen i senrenässansstil, det vänstra med Wasavapnet i den öppna frontonen öfver porten.

Bland unbriska fajanser, venetianska gläs och romerska barockbronser uppe i museets konstindustriella våning står i ett hörn en marmorbyst utaf Christina Alexandra. Arbetet har otvifvelaktigt utförts i Rom under 1600-talets senare hälft. Det är ej hugget ur ett enda block utan har på barockens senantikiserande manér fogats ihop af olikfärgade, polerade stycken, som tillsammans bilda en skulpterad mosaik af kraftig dekorativ verkan, om också inte af samma ädla enfald och konstnärliga värdighet, som ett mera homogent material gör möjliga.

Efter hvad jag hittills kunnat inhämta, är denna byst ej känd i något annat exemplar. — Redan ett första betraktande sätter dess autenticitet utom allt tvifvel, och en närmare granskning af dess enskildheter öfvertygar om att vi ha att göra med ett tillförlitligt och noga studerad porträtt.

Formatet är ungefär naturlig storlek, hufvud och axlar äro inställda i allvarlig, rofylld frontalitet, och bysten har med säker känsla för kompositionens balans afslutats i bågformigt rundad kant ungefär midt på bålen.

Stenarternas olika färger har skulptören äfven utnyttjat i naturalistiskt intresse. Kring ansiktets långa, förnäma oval, hvars personliga drag framträda med svällande accent i den hvita marmorns stort tilltagna och förenklade former, smyger sig ett dok af svart, något spräcklig och starkt polerad marmor, och tygets manierera-

de vecklinjer och glidande konturer klinga mjukt och värdigt samman med axlarnas sluttande silhouett och själfva anletsdragens högtidliga linjespel. Under doket falla två symmetriska lockar ned öfver den släta axelkragen af hvit marmor. Hvad som kommit med af klänningen, visar i den mörkgröna och hvitspräckliga stenen en alldeles oprydd dräkt, förmodligen af samma snitt som Kristinas kända hvardagshabit i Rom.

Det medelålders ansiktet, där roffågelsnäsan skjuter oförväget fram, talar om en spotsk och klarnad ande, genomskådande och behärskad. Där är mera af tidsålderns egen heroiska och trumpna själspose än Christina Alexandras rolösa och allt förbrännande väsen.

* * *

Förf. ber. härmed att få erkänna sin tacksamhet till Braunschweig-galleriets direktör, dr Meier för hans älskvärda tillmötesgående att ombesörja anskaffande av ofvanstående bilder.

William Chalmers' porträtt

Af H. Fröding

Det förnämsta porträtt af den göteborgske donatorn *William Chalmers* torde, förutom Sergels medaljongrelief, vara Bredas i olja målade och sedan af A. U. Berndes i mezzotinto återgifna. Ett annat, med kall nål stucket konterfej är tillika med det på ett särskildt blad stuckna sköldemärket inhäftadt i doktor Pehr Dubbs Berättelse om den Chalmerska slöjdeskolan i Göteborg vid dens öppnande till vetenskaplig undervisning den 5 november 1829. Möjligen är det äfven detta porträtt, som, enligt en korrespondens från Göteborg till Stockholms Dagblad, på invigningsdagen utdelades vid en å frimurarlogen föranstaltad middag. Något artistnamn, vare sig målares, tecknares eller gravörs förekommer ej å detta i Dubbs häfte graverade blad.

Nu existerar emellertid ett tredje i *aqvatinta* utfördt *signerad* porträtt — möjligen det vid middagen utdelade — som jag för någon tid sedan inköpte i en antikvitetshandel i Stockholm. Den ytterst svårlästa signaturen i fondens kant, hvaraf en förstoring här bredvid återges, kan möjligen läsas som: *Dess. et gr. p. Chr:n* (*Dessiné et gravé par Chr:n*).

Enligt hvad jag tror, är detta porträtt numera okänt här i landet; åtminstone förekommer det ej i Kungl. bibliotekets porträttsamling, ej heller i den härmed nu införlifvade stora Söndénska.

Såsom en ytterligare illustration till min lefnadsskildring i Göteborgs donatorer, liksom äfven för att möjligen vinna någon upplysning om vidkommande målare, tecknare eller gravör, återgivas nu här dessa båda hvarandra snarlika porträtt. Det med kall nål stuckna, osignerade är sannolikt en kopia af det andra.

Två porträtt af William Chalmers i originalens storlek framställda

I aquatinta utfördt, signeradt .

Med kall nål stucket, osigneradt

Nils Sjöberg

In memoriam

Med Nils Sjöberg har en begåfvad, mångsidigt intresserad och kun-
nig man gått ur tiden.

Hågen för svensk kulturforskning hade säkerligen vaknat hos Sjö-
berg redan under skolåren i Skara, där de kända samlarna i kulturhistoria
lektorerna Nilsson och Ödberg utöfvade ett eggande inflytande på honom.
Han har ofta sedan med värme omtalat dem. En gång väckt fick
denna håg riklig näring i Uppsala, där den unge egyptologen oemot-
ståndligt allt mer och mer drogs till den nordiska kulturen. Snart
framträdde särskildt det stora svenska porträttmaterialet i gångna tider
för honom som en uppgift värd att ägna sina krafter åt, så mycket
mer lockande för den flitige forskaren som svårigheterna syntes stora
på grund af den synnerligen kännbara bristen på förarbeten. Genom
ihärdigt letande i tryckta källor, hvartill han haft rikligt tillfälle under
de år han var fäst vid Uppsala Universitetsbibliotek, lyckades han också
förvärfva en ingående kännedom om våra porträttmålare, en kunskap
som han särskildt efter flyttningen till Stockholm 1905 fördjupade ge-
nom kompletteringar ur otryckta handlingar i våra offentliga arkiv.

Den för dateringen af porträtt oundgängliga men ditills så
litet beaktade kostymkännedomen, moderna växlade i gångna tider som
i våra dagar, har han haft förmånen att lära sig af friherre Rudolf
Cederström, som han själf alltid erkänt som sin läromästare, den som
ledt honom in på porträttstudier och till hvilkens omdöme han vädjade
i särskildt tvistiga fall, äfven sedan han genom sjäflärdom förvärfvat
en grundlig erfarenhet på området.

Sålunda välrustad blef han i vidsträckt mån anlitad att i offent-
liga samlingar såväl som i slott och herresäten landet rundt förteckna
svenska porträtt och hade på detta sätt fått tillfälle att ingående studera
inhemska konterfej till större antal än någon annan hitintills. Resul-
tatet af dessa studier är icke blott kvantitativt betydande, det är många
viktiga problem, som genom Sjöberg blifvit lösta eller kommit sin lös-
ning närmare. Det mesta af hvad han hemfört torde stannat på för-
beredande stadiet, men det som kommit offentligheten till godo är
imponerande nog. Här må endast erinras om katalogerna öfver por-
trättsamlingarna vid Uppsala Universitet, på Hedensberg, Drottningholm,
Gripsholm under Vasatiden, porträtt af svenska läkare och apotekare,
allt med rätta uppmärksammade böcker. Äfven i de talrika större och

smärre uppsatser på det porträtthistoriska området i vår tidskrift hade Sjöberg allt sedan 1906 nedlagt ett framgångsrikt arbete, utmärkt genom flit och allt mer mognade metoder. De tjänster han gjort vår tidskrifts redaktion äfven utom dessa uppsatser skola vi här tacksamt ihågkomma. När helst det gällde var han beredd att ställa sitt rika vetande i annan forskares tjänst. Han tänkte därvid aldrig på egen fördel, denne man, som så oändligt litet förstod att ordna lifvet för sig. Därmed sammanhänger också att hans verksamhet blef alltför vidtomfattande, så att, hans snabba uppfattning, utmärkta minne och flit till trots, grundligheten någon gång blef lidande.

För mången en psykologisk gåta, framstod han för den som närmare lärt känna honom som en glad och vänsäll man, som aldrig ville någon för när.

De yttre dragen af hans korta lif äro snart tecknade.

Nils Axel Wilhelm Sjöberg föddes d. 21 nov. 1871 i Broby i Kristianstads län som son till förste provinsialläkaren i Skaraborgs län med. lic. Axel Abraham Sjöberg och Hilda Augusta Ålund från Stenkvista i Södermanland. Han genomgick 5 klasser i Mariestads allmänna läroverk 1881—1886, intogs höstterminen 1886 i Skara högre allmänna läroverk, där han 1891 aflade mogenhetsexamen. Inskrefs som student vid Uppsala Universitet samma år. Aflade juridisk förberedande examen i dec. 1891. Fick år 1896 af Kgl. Maj:t tillstånd att aflägga filosofie licentiatexamen i egyptologi, estetik och nordiska språk. Aflade filosofie licentiatexamens första afdelning i egyptologi med betyget *Be-
römlig* i april 1897.

Sjöberg förordnades till e. o. amanuens vid Viktoria-museet för egyptiska fornsaker 1896 samt till e. o. amanuens vid Uppsala Universitetsbibliotek 1898, där han enligt universitetsbibliotekarien Claës Annerstedt »ådagalade stor ihärdighet och en mindre vanlig skicklighet. Han uppgjorde planer för ordnandet af bibliotekets storartade samling af porträtter, gravyrer och handteckningar, samt på ett förträffligt sätt vittnande om god blick och stora insikter verkställde grupperingar.»

Förordnad till e. o. amanuens vid Uppsala universitets konstmuseum dec. 1899. Verkställde undersökningar af grafhögar å Ekudden i Leksbergs socken i Västergötland 1901. Medarbetare i *Sphinx*. Medarbetare i ordboken öfver egyptiska språket från 1898.

Han tog afsked från samtliga befattningar i Uppsala och flyttade till Stockholm 1905, där han ägnade sig åt skriftställarverksamhet, företrädesvis åt svensk porträtthistoria.

Nils Sjöberg afled den 8 april 1914.

C. M. S.

Gustaf Norlander

Bland Anreps medarbetare i svenska Släktboken och Örnbergs i Svenska ättartal befann sig äfven adjunkten vid allmänna läroverket i Umeå *Lars Gustaf Fredrik Norlander*, född i Annerstad, Kronobergs län, 1848 ²⁷/₄, sedan 1908 på grund af sjukdom tjänstledig och bosatt i Lund, där han afled ¹⁹/₇ 1914. Han har äfven lämnat bidrag till Personhistorisk Tidskrift och utgifvit åtskilliga småskrifter af historiskt-biografiskt innehåll. Som ung genomströfvade han Sunnerbo härad af Kronobergs län och gjorde då anteckningar ur kyrkböckerna företrädesvis om prästfamiljerna, hvilka anteckningar nu äga så mycket större värde, som böckerna på något håll, exempelvis i Markaryd, efter den tiden förstörts genom eldsvåda. Manuskriptet förvaras i Växjö högre allmänna läroverks bibliotek men har afskrifvits för Lunds Universitetsbibliotek.

Till undertecknad har han lämnat många stommar till smålandssläkter och bidrag till andra. Han var genealog för sakens skull mer än någon annan och gaf därför alltid gärna. Hvile han i frid!

V. Ljs.

Otto Bergström

Med Otto Bergström, som den 4 januari 1915 afled i Stockholm, har den svenska personhistoriska forskningen förlorat en af sina flitigaste arbetare och mera bemärkta målsmän.

Otto Wilhelm Bergström föddes i Stockholm den 5 december 1850. Föräldrarna voro handlanden Martin Ludvig Bergström och hans maka Johanna Gustafva Wedberg, en syster till den bekante biografiske och genealogiske samlaren justitierådet Johan Otto Wedberg. Efter aflagd mogenhetsexamen 1871 $\frac{4}{12}$ och militär utbildning blef han underlöjtnant vid Upplands regemente 1874 $\frac{4}{9}$, löjtnant 1880 $\frac{2}{7}$ och kapten 1891 $\frac{11}{9}$ samt öfvergick till reserven 1904. R. D. D. O. 1886 R. Pr. R. Ö. O. 4. kl. 1888, R. S. O. 1897, Medaljen Litteris et Artibus 1900, G. V:s Olymp. M. 1912, R. lt. M. o. L. O. 1913.

Men det var icke på det militära området som tyngdpunkten af B:s lifsgärning kom att ligga, ehuru han äfven där såsom befälhafvare och kompanichef för åtskilliga årsklasser studentbeväringar på Polacksbacken säkert kommer att i godt minne längas bevaras.

Hans historiska intressen gjorde, att han kommenderades till tjänstgöring vid Generalstabens krigshistoriska afdelning under åren 1879

—1887. Han blef e. o. amanuens i krigsarkivet 1882 ²³/₁₂ och var tillförordnad krigsarkivarie 1883 ¹⁶/₂—1887 ²⁵/₁. Det var under denna tid, som början gjordes till de arbeten i regementshistoria han sedan gång efter annan utgaf. Det första »Bidrag till Kongl. Uplands regementens historia» utkom 1882, och följdes senare af bidrag till Västgöta och Hälsinglands regementens historia. Utan tvifvel var det den stora rekrytering som adeln under gångna tider lämnade till officerskårerna, som så småningom länkade honom på forskningar rörande dess personhistoria. Och åt detta område, adelns personhistoria, kom han sedan att ägna ett arbete, som allt framgent blifver af bestående värde. Vi kunna anteckna registret till Anreps Svenska adelns ättartaflor och den fortsättning af desamma för åren 1857—1900, som han utgaf tillsammans med greffe F. U. Wrangel.

Det var dock icke detta supplement utan en helt ny upplaga, som Bergström hade hoppats på. För den skull utfärdade P. A. Norstedt & Söner i juni 1893 en subskriptionsinbjudan med proftryck öfver ätterna Adelborg, Arenfelt, Arenhjelm, Barnsköld och Ållongren i Östergötland. Utgifvare skulle vara Bergström och Wrangel med Karl Henrik Karlsson såsom medarbetare för våra äldre adelsfamiljers medeltidsanor, men subskriptionen utföll så, att tillräcklig garanti för kostnaderna ej erhöles och förslaget föll. I stället kom supplementet.

Förunnades det således ej Bergström att se sin älsklingsstanke förverkligad, förtröttades han dock aldrig att samla material till komplettering af riddarhusgenealogierna, och ingen torde hafva genomförskat och excerperat så många kyrkoböcker som han. Så inlånade han till riksarkivet, där han var en af stamkunderna, under åren 1904—1914 icke mindre än 1,472 volymer.

Hans excerpter hafva förvärfvats af riddarhuset, som därigenom förskaffat sig det bästa möjliga material för komplettering af stamtaflorna.

Bergströms excerpter inskränkte sig dock ingalunda till adeln utan berörde äfven en mängd andra personer och träffade han därvid några data, som saknades i gängse genealogiska handböcker, sände han den person, som han visste vara speciellt intresserad därför ett brefkort med underrättelse om fyndet, därå det nya var utmärkt med rött bläck. Särskildt till Stockholms personhistoria har han gjort betydande anteckningar. Dessa ha nu förvärfvats af Kungl. Biblioteket. De utgöra 20 anteckningsböcker i oktav.

Som ett erkännande för sina forskningar erhöll han 1886 kallelse till ledamot af Kungl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinavians historia och 1898 till ledamot af Kungl. Krigsvetenskapsakademien.

Personhistoriska samfundet har särskild anledning att minnas Bergström som en intresserad ledamot och flitig medarbetare i dess tidskrift icke minst genom de utmärkta register, hvarmed han försedt densamma ända från första årgången. Äfven i andra föreningar och sällskap, såsom Svenska turistföreningen, Svenska fornminnesföreningen och framför allt Idun, kom den aflidne att såsom styrelseledamot verka under många år, och lämnar äfven där ett stort tomrum efter sig.

Otto Bergströms skrifter.

1882. Anteckningar om cheferna för Kongl. Uplands regemente. 61 + (1) s.
Bidrag till Kongl. Uplands Regementes historia. 320 + 193 s.
1884. Släkten Cronstrand. Genealogiska anteckningar. 4:o. (2), 33, (1) s.
1885. Släkten Aschan. Genealogiska anteckningar. 4:o. (2), 42 s. + 1 tab.
Ur Kungl. Västgöta regementes historia. (Enl. Ny svensk släktbok.)
1887. Adliga ätten Ehrenstjerna. Anteckningar ur arkivet på Ek af O. B. 4:o. (2), 5. (1) s.
Öfverstelöjtnant Joh. Printz med Vestgöta rytteri vid Chemnitz' kapitulation år 1640. I Historisk tidskrift 1887 s. 342—357.
1888. Register till de af G. Anrep utgifna Svenska Adels ättartaflor. St. 8:o (2), 73 3-sp. s.
1891. Kongl. invalidinrättningen på Ulriksdal. Anteckningar. 160 s.
1892. En svensk krigsfånge i Ryssland under Konung Karl XII:s tid. [Lorentz Schultz]. I Historisk tidskrift 1892. s. 72—74.
1894. Strödda uppgifter om utföware af konst och konstslöjd i Stockholm under 1600-talet. Hufvudsakligen ur Tyska församlingens ministerialböcker. I Svenska autografsällskapets tidskrift. D. 2, s. 161—186.
- 1895—1900. Svenska adelns ättartaflor ifrån år 1857. D. 1. 7 + 911 s.
2. 748 + 176 + 93 + (4) s. tillsammans med F. U. Wrangel.
- 1896—1908. Svenskt Porträttgalleri VII. Arméen.
1896. Ättartal. 1. Ikornsköld, †. Adliga ätten nr 283. I Svenska autografsällskapets tidskrift, D. 2, nr 11 o. 12: s. 340—341.
1897. Systematisk innehållsöfversikt till Kongl. Krigsvetenskapsakademiens handlingar och tidskriftförgångarna 1797—1896. 355 s.
1898. Släkten Aminoff. Efter kaptenen Tönnes Aminoffs efterlemnade manuskript [utg. af Otto Bergström] 8:o. (4), 85 s. + 1 tab.
Skrifter och handlingar utg. genom Svenska autografsällskapet, 3. Adliga ätten Strömskiöld. I Personhistorisk tidskrift, Årg. 1: s. 27—30.
1899. Spridda rättelser och tillägg till G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor. (Ur O. B:s anteckningar.) I Personhistorisk tidskrift. Årg. 1, s. 110—118, 190—199.
1901. Vadstena krigsmanshus. Personhistoriska anteckningar. 115 s.
Öfverste Nils Skyttes dagbok 1675—1720, Utg. af Otto Bergström. (2) + 101 s.
1904. Spridda rättelser och tillägg till G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor. I Personhistorisk tidskrift. Årg. 6 s. 133—135, 137.
1906. Rang. och förteckningh: oppå Kungl. Mayts. Regimentz och Comp. Officerare till. Häst. och Foth: Pro Anno 1684. Armens rulla 1684. Utgifven af O. B. (5) + 107 s.
1907. En maskeradbal på Stockholms slott 1692. I Personhistorisk tidskrift, Årg. 9, s. 21—29.

1908. När Wrangelska grafkoret vid Skokloster reparerades år 1820
I Personhistorisk tidskrift, Årg. 10, s. 68—72.
1909. Leijonhufvud, A. G: son, Kungl. Helsinges regementets chefer
1629—1909. Biografiska anteckningar. Utg. af O. Bergström.
Med 22 portr. 1 + 82 s.
Johan Blanck, adlad Blanck, och öfriga ägare af Lingarö. I
Personhistorisk tidskrift, Årg. 11; s. 8—15. Med 2 portr.
1910. Carl Raphael Wurster och något om hans släkt. I Personhistorisk
tidskrift, Årg. 12, s. 164—167.
1911. Ett samkväm i Stockholm år 1659. I Samfundet St: Eriks Års-
bok 1911, s. 61—64.
1912. Personregister till V. Millqvist, Svenska riksdagens borgarstånd
1719—1866. I Personhistorisk tidskrift, Årg. 13, s. 311—331.

G. I.

Personhistorisk litteratur

Värmländska släkter. Ett bidrag till Värmlands personhistoria af Helmer Lagergren; häftet 1. Kristinehamn 1914. 116 sidor; pris 2 kronor.

Den bok vi härmed anmäla är helt visst ett af de märkligaste genealogiska verk, som i vårt land utkommit, och detta hvad beträffar både arbetets omfattning och förhistoria. Ty det är ett omkring 150-årigt arbete, som härmed finner sin fullbordan.

Den bekante genealogen kamrer Fredrik Fryxell (f. 1724, † 1805) gjorde under senare hälften af 1700-talet betydande genealogiska anteckningar, som han sammanförde under titeln *Värmlands släktbok*. Han utförde denna i 3 handskrifna exemplar, af hvilka ett tillhör Kungl. Biblioteket i Stockholm, ett Värmlands nation i Uppsala och ett slutligen Karlstads gymnasiebibliotek. Detta verk, som omfattar flera hundra hufvudsakligen värmländska släkter, återopas ofta i den genealogiska och personhistoriska litteraturen. Det var ett för sin tid synnerligen förtjänstfullt arbete och är det i många afseenden ännu, men är ju ej tillgängligt för andra än dem, som bo i eller ha tillfälle att besöka de nämnda städerna.

Dessa Fryxells samlingar bearbetades och kompletterades under många år af en annan värmlänning, kollegan vid Kristinehamns läroverk Andreas Larsson (f. i Bro s:n 1820, † 1880 i Kristinehamn). Äfven denne forskare förtjänar ett varmt tack för sin ihärdiga, trogna möda. Hans samlingar tillhöra Kristinehamns läroverk, men ha en mindre öfversiktlig uppställning och äro dessutom skrifna på dåligt papper, som snart kommer att sönderfalla. Båda dessa samlingar, som visserligen tillfredsställde flydda dagars fordringar och ännu äga ett synnerligen högt värde, äro dock hvarken så utförliga eller noggranna, som en senare tid kräfvat. Så t. ex. sakna de ofta uppgift om tid för giftermål, om plats för både födelse och död m. m.

Det är dessa tvenne mäns och särskildt den senares samlingar, som postmästare Lagergren i Korsnäs nu företagit sig att bearbeta och komplettera, och af hans arbete föreligger nu färdigt 1:a häftet, innefattande 20 släkter med namn, som börja på A, nämligen: Agrell, Ahlgren, Alstedt, Alster, Alsterblad, Alsterlind, Alsterlund, Alstermark, Alstrin, Althar, Andersson (Anderström, Dömle), Andersson från Visnum, Antonsson, Areen, Arvikander, Asp, Austrin, Austrin, yngre släkten, Axberg och Axelsson.

Den uppgift postmästare Lagergren företagit sig är på grund af sin betydande omfattning synnerligen svår. Visserligen afser utgifvaren hufvudsakligen blott att åstadkomma stommar till hjälp och ledning för framtida grundligare utredning, men det är dock i mångt och mycket en ganska fyllig framställning han lämnat.

Att kritiskt behandla dessa många släkter nu är för honom gifvetvis ej möjligt, bland annat af den anledning, att många därtill behöf-

liga urkunder icke torde mera finnas kvar. Men den som sett Fryxells och Larssons arbeten och med dem jämför motsvarande delar af Lagergrens, märker lätteligen, hur betydligt mer grundligt, omfattande och utförligt hans verk är. Då utgifvaren är känd som en af våra främsta genealoger och som sådan gjort sig bekant för sin stora grundlighet och samvetsgrannhet, så är det naturligt, att detta arbete skall gifva intryck af gedigenhet och soliditet. Om han endast blott och bart utgifvit Fryxells och Larssons arbeten och sålunda dels bidragit till dessas bevarande åt framtiden dels gjort dem lättare tillgängliga för en större allmänhet, så hade han gjort sig förtjänt af ett varmt tack. Men detta är ännu mera fallet då han därtill kompletterat deras arbete på ett högeligen förtjänstfullt sätt och ledt det fram till våra dagar. Af bättre händer hade detta arbete knappast kunnat utföras, och vi lyckönska ej blott den personhistoriska forskningen till erhållande af detta värdefulla bidrag, utan tillönsa äfven utg. att snarast möjligt kunna utföra sitt omfattande företag.

C. V. B.

Från Sveriges storhetstid. Franska legationssekreteraren Charles Ogiers dagbok under ambassaden i Sverige 1634—1635. Från latinet med inledning och noter utgifven af Sigurd Hallberg. Stockholm, P. A. Norstedt och Söners förlag 1914. 141 ss. Pris kr. 2,90. — *F. U. Wrangel, Axel Oxenstiernas resa till och i Frankrike 1635.* Stockholm P. A. Norstedt och Söners förlag 1914. VIII+242 ss. Pris 7 kr.; inb. 8,50.

De arbeten, som här sammanförts, ha båda det gemensamt, att ett öfvervägande kulturhistoriskt intresse låter det politiskt-historiskt viktiga träda tillbaka, oaktadt de beröra märkliga episoder ur vår diplomatiska historia. Hur man reste, bodde och åt på 1600-talet, städerna och deras sevärdheter, hofven och hoffolket och annat mera i den yttre ramen kring de stora händelser, hvilkas sammanhang och innebörd historikern vanligen plägar dryfta, sådant är det som denna gång ställes oss för ögonen — lefvande och påtagligt nog tack vare det ypperliga material, båda arbetena ha att bjuda på.

Ogiers dagbok behöfver ingen rekommendation, då det parti, som närmast berör oss, sent omsider på ett i det hela värdigt sätt framläggas för en större allmänhet. Författarens omfattande bildning, hans vakna och pålitliga iakttagelseförmåga och mångsidiga intressen ha i förening med en lätt och träffsäker ehuru i grunden mot honom själf och andra godmodig kvickhet gjort hans dagboksanteckningar till en lika värdefull och karakteristisk som roande skildring af Sveriges land och folk. Ej mindre tilldragande är den litterära kultur, som präglar framställningen, med den omsorgsfullt vårdade formen, de ofta målade uttrycken och en, af själfva språket gynnad, knapp och ändock uttrycksrik klarhet. Påtagligt — fastän kanske ej fullt så starkt som Ogier själf — känner läsaren den romanska kulturens formella öfver-

lägsenhet, och med intresse iakttar man trots en del värdelöst förtal, på hvilka punkter den ifrige katoliken mest känt sig tillbakastött af den svenska protestantismen. Ofta ha nog de båda synpunkterna stark beröring med hvarandra.

Att öfversätta Ogiers dagbok är gifvetvis en ömtålig uppgift och att läsaren ibland känner ett tvifvelsmål mot det sätt, hvarpå den lösts, kan nog aldrig undvikas. Ordval — liksom utgifvarens anmärkningar — vittna ej alltid om förtrolighet med tidens förhållanden och uttryckssätt. Mest måste det beklagas, att öfversättaren på en och annan punkt ej gifvit sig ro att riktigt penetrera texten. Ett par af de exempel, jag antecknat, må anföras. Ogier berättar, att för transporten af ambassadens tross behöfdes mer än två hundra hästar; drängar och bondflickor följde dem och höllo jämna steg med dem, hur fort de än pådrefvos (quos [sc equos] pari passu, licet incitatisimos, adæquabant). I Hallbergs öfversättning (s. 121) — jämför äfven förordet — läses: de åtföljdes af bonddrängar och bondflickor, som höllo jämna steg med oss, hur fort vi än redo. Särskildt olycklig har öfversättaren (s. 22) varit vid återgifvandet af Ogiers elaka karakteristik af reformationen. Det är prästgårdarna, ej gästgifverirättheterna, som före reformationen voro kyrkans. Säkerligen kommer mer än en läsare att grubbla öfver prästernas andel af rofvet: »mun-karna, änkorna och jungfrurna». I verkligheten står här — nunnorna (moniales)! Öfversättningen är f. ö. ganska fri. Anmälaren har ej kunnat värja sig för intrycket, att öfversättaren ej tillräckligt satt som sin uppgift att följa sin text; ibland frågar man sig hvad som vunnits i tydlighet eller läsbarhet genom omskrifningar och utbroderande med flera ord. Villigt skall emellertid å andra sidan erkännas, att mången af de lätta skiftningar, som eljest pläga gå förlorade, på detta sätt räddats öfver i den svenska språkdräkten. Öfverhufvudtaget har mycket arbete nedlagts på att åt Ogiers anteckningar bevara en på samma gång kultiverad och målande, liffull form. Från den döda bokstafs-träldom, som för en mekanisk anslutning till den latinska konstruktionen rådbråkar vårt eget språk utan att därför ge något af originalens anda och stil, är öfversättningen lyckligt fri. De invändningar, som kunna göras, få ej bortskymma, att den har verkliga förtjänster som göra det till ett nöje att taga del af dagboken äfven på svenska.

Välkommen är den möda, som nedlagts på att i förordet och noterna meddela upplysningar, som orientera läsaren i de förhållanden, hvari Ogier rörde sig. En och annan kommer kanske att med anmälaren önska, att kommentatorn hellre än att ibland släppa sin fantasi tämligen lös gått ännu längre på denna väg, exempelvis genom att efter Wejles afhandling om »Sveriges politik mot Polen 1630—1635» och Avaux' instruktion i »Recueil des instructions données aux ambassadeurs et ministres de France» klarlägga de politiska syften, som så länge kvarhöllo Avaux i Sverige. Beklagligt är det, att det ej bestämdt angifvits, hvar uteslutningar ägt rum, äfven om dessa möjligen kunna försvaras af att upplagan i främsta rummet vänder sig till en större allmänhet. För min egen del kan jag dock ej inse, att det hade varit förenadt med någon olägenhet att aftrycka de karakteristiska

latinska poemen öfversatta på sin plats i texten eller eljest i noterna. En kännbar brist är att personregister saknas.

Den säregna färg, som den personliga iakttagelsen ger åt Ogiers skildringar, har F. U. Wrangel trots sina vida ströftåg i gamla städer, papper och böcker helt naturligt ej kunnat ge sina anteckningar från Oxenstiernas resa. Men han har haft material nog för en läsvärd och underhållande tids- och sedeskildring. Hufvudkällan utgöres af Oxenstiernas såsom bilaga meddelade reseräkenskaper från Tidö slott, hvilka tillåta oss att dag för dag följa rikskanslern på de långsamma dagsresorna, vid de högtidliga och prunkande mottagandena i städerna, då välkomstbägaren öfverräcktes af en bugande och rikligt belönad stadstjänare, medan musikanterna gjorde hvad på dem ankom för att förhöja högtidligheten, till märkvärdigare byggnader eller arsenaler och andra sevärdheter såsom det Ostindiska kompaniets packhus i Amsterdam och en leopard och en elefant i Haag — hvilken sistnämnda i förbigående sagdt undfågnades med bröd och brännvin. För visstelsen vid franska hofvet och i Paris utfyllas räkenskapernas uppgifter på ett lyckligt sätt af introduktörens för främmande sändebud grefve Bruslons journal i Bibliothèque de l'Arsenal i Paris. Där dessa och andra direkta källor tryta eller blifva för schematiska, få uppgifter om samtida förhållanden från tryckta och otryckta källor, skildringar af de personer, Oxenstierna råkat eller bör ha råkat, och ej minst illustrationerna¹ ge färg och konkretion åt framställningen. Hvad som så gifvits är, såsom redan antydts, en skildring af resans yttre förlopp och den omgifning, i hvilken kanslern rört sig. Den diplomatiska bakgrunden och förhandlingarna skisseras, för så vidt det för författarens syfte varit behöfligt, efter den nyare litteraturen.

B. B.-s.

Maria Aurora Königsmarck, en krönika af Birger Mörner. Med porträtt och facsimilen. Norstedt & Söner, 1914. Pris 25 kr. (En numrerad praktupplaga, 200 ex. à 40 kr.).

Boken är i sin helhet så rik och genom många samverkande faktorer så ensamstående, att man ej är i stånd att finna en fullgod karakteristik för dess egenart. Krönika har den blifvit benämnd af författaren själf — Birger Mörner har alltid träffande titlar på sina tryckalster —, men det är åtminstone ingen vanlig krönika. Personhistoria kallas den i inledningen. Ehuru från den synpunkten lätteligen kunna göras randanmärkningar,² är benämningen väl motiverad, och grefve

¹ Dumonstiers originalporträtt af Axel Oxenstierna, hvilket af F. U. Wrangel efterlysts såsom saknad, är anträffadt och kommer att reproduceras i tidskriften. *Red.*

² Så kunde anföras att en del namn icke äro identifierade, ehuru det i flera fall ej varit synnerligen svårt. En gång säges att detta varit omöjligt. I de i många samtida afskrifter spridda och första gången i Bergii småsaker tryckta Medevi breven nämnes nämligen *grefve Carlson*, antagligen en af brefmottagarens beundrare, säges i en not, för hvilken det roat Maria Aurora att bry sin vän. Hvem denna varit

Mörner torde genom sina Königsmarcksstudier, af hvilken en del kommit till synes i denna bok, ha gjort den personhistoriska forskningen en så stor tjänst, att den aldrig kommer att förgätas.

*Hans Kristoffer Königsmarcks vapenlycka. Allegori.
Torquatus inv., I. de Vischer sc. Längd 23,5, höjd 34. cm.*

Birger Mörner är krönikör från 1700-talets förra hälft, dock saknar han åtminstone en egenskap hos dessa lärde, torrheten. Han ser dem ej från sin studerkammare, dessa människor han skildrar; han lever

har emellertid varit omöjligt att utröna». I hvarje biografisk uppslagsbok återfinnes han under: *Carlson*, Gustaf, greve 1674. Född 1647 och † 1708. Han var Carl X Gustafs son med Brita Allertz. Gissningen att han var brefmottagarinnans beundrare är antaglig. Kanske var det hon med hvilken han 1685, 3 år därefter, blef förenad, Sofia Amalia von Schwartzenburg.

med dem, han känner med dem och han talar som de gjorde; »vi hafva funnit det värdigare att lämpa vårt eget (språk) efter de Königs-marckskes än att ändra deras uttryckssätt efter vårt». Allt detta är gjordt med mycken raffinement. Medan man exempelvis här i landet sade *Königs-marckerna*, säger krönikören »de *Königs-marckskes*». Man hör liksom den tyska brytningen. Ätten var som bekant tysk, och dess medlemmar aldrig fullt hemmastadda i Sverige.¹ Man påminnes därom genom detta ut-sökt fina drag att använda en, för öfrigt vacker, osvenskhet.² Königs-marckernas öden berättas på ett arkaiseradt och raffineradt egenartadt språk i väl afmätta, stämningsfyllda kapitel, hvilkas innehåll författaren angifvit i små vackra titlar.

Finnes det någon ätt som har att uppvisa en liknande lefnadssaga? Ej långt ifrån den lilla Brandenburgska gård där krönikörens egen gamla ätt hade sitt första påvisbara hemvist, var äfven Königs-marckernas stam rotfäst. Därifrån utgingo många grenar och flera kommo under skilda tider till Sverige. Visserligen blef vistelsen här aldrig lång-varig, men desto mera glänsande, och djupa spår ha de efterlämnat.

Exempel därpå kunna anföras redan från medeltiden. Bland ett tiotal svenska stormäns vapen finnes i den kända medeltida vapenboken på Bergshammar (Autografsällskapets Tidskrift 1893, sid. 121 o. f.) också en målning, som visar en silfversköld med fyra röda spetsar (ulftänder) från sidan. Det är Königs-marckernas stamvapen och tillhörde riddaren Henning Königs-marck från början af 1400-talet.

¹ Aurora själf har aldrig, vill det synas, i grund behärskat svenska språket. Medan hon egenhändigt satt upp vidlyftiga processhandlingar på både franska och tyska (Cramer, Denkwürdigheiten der Gräfin M. A. Königs-marck, bd 2, sid. 101, Leipzig 1836), kan hon att döma af ett där i utdrag aftryckt bref (1706 $\frac{3}{10}$) från system Amalia Wilhelmina, gift Lewenhaupt, ej reda sig, när det gäller att skrifu svenska. »Ihr müsst Euch aber eines klugen Menschen bedienen, der die Supplik in schwedischer Sprache wohl aufsetzen kann.»

² Anmälaren hade helst sett att krönikören i noterna ställt sig helt på en modern svensk ståndpunkt. Man märker på sina ställen att hans material till största delen varit tyskt, hvarigenom ett och annat från vår synpunkt blifvit snedvridet. Jag fäster mig vid noten sid. 228, där från en handling i Svea Hofrätt citeras »Grefvinnan och Fröken Königs-marck». »Det var vid denna tid ännu vanligt, att änka efter makens död återtog sitt familjenamn. Också grefvinnan Lewenhaupt skrifver sig som änka Königs-marck.» I Hannoveranska handlingar kallas greve Carl Gustaf Lewenhaupts änka »die alte Löwenhauptsche», men i Sverige har hon af *svenskar* kallats som flicka, fru och änka: Amalia Wilhelmina Königs-marck. Denna ordning att bibehålla sin egen släkts namn är regel i Sverige till omkring midten af 1700-talet och förekom sporadiskt ännu långt in på 1800-talet. Verkningsarna däraf spåras än i dag, hvartill fäflingen naturligtvis också bidrar, när exempelvis en svensk grefvedotter som gift kallas grefvinna, fastän mannens titel därtill ej ger anledning. Hos utländska författare från den tiden väcker denna sed ej ringa förvåning. Så skrifver exempelvis Nemeitz i Vernünftige Gedanken 1739 etc. del. 2 s. 53, där han på tal om kvinnans namn säger: »Wenn der Mann *Cajus* heisst, wird sie *Caja* genennet. So mercke ich hiebey an, dass solches zwar wohl hier in Teutschland und denen gegen Westen gelegenen Königreichen und Ländern geschicht; in denen aber gegen Norden behält die Frau mehrentheils ihren angebohrnen Geschlechts-Namen.» (Han anför som exempel Eva Magdalena Oxenstierna, gift med Magnus Stenbock, samt fortsätter i en not) »Ich muss gestehen, es ist mir anfänglich in Schweden etwas seltsam vorgekommen, als ich unter andern die Gemahlin des Grafen Claes Sparre, nicht anders, als Frau Sophie Soop, nennen hören.» Med undantag af att ha samtliga 6 fruporträtt i enlighet med ofvannämnda princip från svensk synpunkt fått bakvända underskrifter. Men man är knappast van vid annat.

Krönikören återger en tradition om en ungersk drottning, som, befriad från fångenskap genom en riddare af den Königsmarckska ätten, låtit denne uttala en önskan, hvilken hon lofvade uppfylla. Han hade utbedt sig de tre rosor, som hon bar i sitt bälte. Det är kresten ofvanför Königsmarckernas vapen som gifvit upphov till denna sägen och påminner ännu därom. »Och Rosenriddarens ättlingar (nu talar krönikören) som sedan den dagen i sitt vapen buro en krönt *dame* med trenne rosor i sin hand, drogo ut i världen, alla jagade de efter lyckan och aldrig hade de någon ro, ty i deras blod brann för beständigt en feberlängtan efter rosor, röda rosor, Veneris och Martis rosor.» Detta motiv har på ett särdeles verkningsfullt sätt kommit till användning såväl i krönikan själf som i illustrationerna.

De svenska Königsmarckerna äro kända af våra läsare och deras öden behöfva här ej relateras; man erinrar sig Hans Kristoffer, Otto Wilhelm, Maria Aurora samt hennes bröder Carl Johan och Filip Kristoffer, den siste Königsmarck, dessa förgrundsfigurer i spännande kärleksäfventyr och krigarbragder. Ur kända eller hittills obegagnade källor har grefve Mörner samlat en mångfald episoder, sofrat noga, styrkt hvarje detalj med samtida vittnesbörd och hopfört det hela till ett prosaepos af stor skönhet. Om man, för att ta ett exempel, gör sig möda att genomgå den stora litteraturen om Filip Kristoffers underliga äfventyr vid Hannoveranska hofvet, hertiginnan Sofia Doroteas kärlek samt Filips mystiska försvinnande, och letar rätt på motsvarande ställe i denna krönika, återfinner man ej en historisk analys, utan en saga: »Det var en gång en liten prinsessa.»

Den som något känner till krönikörens föregående alster, förstår, att han måste skildra Auroras historia, jag vill just använda ordet, *con amore*. Det har framletats ur skilda utländska och inländska arkiv en mångfald nya dokument, hvilka bilda grunden för framställningen af Aurora, som nu träder fram i ny gestalt. Birger Mörner har goda skäl för sitt antagande, som är banbrytande för Auroras historia, »att med honom, Claes Gustaf Horn, svärmaren, poeticus, hade Maria Aurora Königsmarcks, hennes, som längtade efter rosor, hjärta för alltid gått i landsflykt».

För några veckor sedan yttrade en tysk lärde till anmälaren på tal om Aurora: »Die alte Hure wurde schliesslich frömmlich und schrieb dann noch ganz abgeschmachte geistliche Lieder.» Jag kunde upplysa honom om att dessa funnos i Uppsala och blifvit öfversatta af grefve Mörner, som snart skulle utge en större bok om henne där äfven hennes märkliga skaldskap, hvaraf psalmerna endast utgjorde afslutningen, skulle komma till sin rätt, en bok som säkerligen skulle ändra den allmänna uppfattningen till förmån för den högt begåfvade Aurora. Hennes skaldskap är ej berördt, men annars har min spådom gått i uppfyllelse. En tysk öfversättning af krönikan kommer också med säkerhet att få en stor och tacksam publik. Den synes dessutom åtminstone hvad uppfattningen af prostinnan i Quedlinburg beträffar vara välbehöflig, om nu det tyska citatet återspeglar den allmänna tyska föreställningen om Aurora.

Grefve Mörner förvarar sina afskriftssamlingar, begagnade för denna bok och ännu obegagnade, i Mauritzbergs slottsarkiv och meddelar att »för kommande forskare kunna de blifva till gagn». Det synes anmäla-aren som grefve Mörner hade rätt i att särskildt ättens gårdshistoria och Maria Auroras skaldskap främst tarfvade ett mera ingående studium. Därtill har nu ett anseeligt material hopbragts på Mauritzberg och tacksamt må man ihågkomma hans löfte.

Det är ej lätt att framhålla hvilka nya handlingar som för öfrigt varit mest välkomna. Antagligen kommer manuskriptet i Dresden (Kgl. Sächs. Haupt.-Staatsarchiv Loc. 3060 I) »Portrait d'un certain Seigneur» att hädanefter flitigast begagnas som studiematerial, då dess värde långt ifrån inskränker sig till att enbart vara bidrag till karakteristik af Auroras son Mauritz af Sachsen. Detta har som sådant särskildt intresse för fransmännen, hvilka för öfrigt i fall en fransk öfversättning utkommer, särskildt med förtjusning skulle läsa om Filips äfventyr. Därtill äro de väl förberedda genom »Correspondance de Sophia Dorothee avec le comte de Königsmarck», en till utstyrsel tarflig men till innehållet förtjusande bok, som utkom för kort tid sedan.

Gifvetvis skall denna grefve Mörners stora materialsamling kunna kompletteras ur samtidens memoarer och bref med ännu ett och annat blad af värde för Königsmarckernas historia. Det är helt naturligt. Königsmarckernas lif har ju varit så rikt och egenartadt. Som ett exempel på ytterligare bidrag kan här aftryckas utdrag ur ett bref från grefvinnan Marie Catherine d'Aulnoy, dateradt Madrid 1679 den 29 maj.¹

Det är tjurfäktnig. Hofvet med den förnäma världen är samladt, och efter tidens sed ha unga ädlingar anmält sig att deltaga i den farliga leken. Bland dem är äfven »le jeune comte de Conismarck, qui est Suedois, voulut *Tauriser* pour une fille de mes amies». Från festens första dag skrifver grefvinnan l'Aulnoy:

»Dans ce moment- là les trompettes & le peuple font un grand bruit. L'on en courut vingt le premier jour: il en sortit un furieux qui blessa très dangereusement à la jambe le Comte de Conismarck, encore ne reçut-il pas tout le coup, son cheval en fut crevé: il sauta promptement à terre; & bien qu'il ne soit pas Espagnol, il ne voulut pas se dispenser d'aucune des loix. C'étoit une chose digne de pitié de voir le plus beau cheval du monde en cet état: il courroit de toute sa force autour de la lice, faisant feu avec ses pieds, & il tua un homme en le frappant de la tête & du poitrail. On lui ouvrit la grande barriere & il sortit. Pour le Comte, aussi-tôt qu'il fut blessé, une fort belle Dame Espagnole, qui croioit qu'il combattoit pour elle, s'avança sur son balcon, & lui fit signe plusieurs fois avec son mou-

¹ Riksbibliotekarien E. W. Dahlgren har haft vänligheten lämna mig anvisning till notisen. Boken hvarur citaten äro tagna är tryckt i La Haye 1693 och heter: *Relation du voyage d'Espagne*. Ehuru en svensk öfversättning af just detta bref finnes från år 1789, kommer stället dock att återgifvas på originalspråket, då anmäla-ren principiellt är emot att vid citat använda öfversättningar, sålunda en motsatt princip mot den af grefve Mörner begagnade, som å ena sidan bryr läsaren med latinska ord midt i berättelsen, men som stundom ej tilltror läsaren kunskap i franska eller tyska.

choir, apparemment pour lui donner du courage; mais il ne parut pas avoir besoin de ce secours-là. I s'avança fierement l'épée à la main, quoiqu'il perdit un ruisseau de sang, & qu'il fût obligé de s'appuyer sur un de ses Laquais que le soutenait, il ne laissa pas de faire une grande blessure à la tête du taureau; & aussi-tôt s'étant tourné du côté où étoit cette belle fille pour laquelle il combattoit, il baisa son épée, & se laissa aller sur ses gens qui l'emportèrent demi mort.»

Det är ett ögonvittnes berättelse. Är icke scenen liksom enkom arrangerad för att begagnas i Königsmarckernas krönika. Hjälten är utan tvifvel den då 20-årige sköne Carl Johan, Auroras äldste bror.

Ett exempel till gifver en handskrift ur »Handlingar rörande teatern» (bundt 1) i Riksarkivet¹ med påskrift: »Specification des noms de Dames et Cavaliers de la Compagnie du grune Wische» (= en lågtysk form för Wiese, alltså »gröna Ängen»). Det synes vara en medlemslista öfver någon sällskapsorden eller dylikt. Bland elfva damer (en är struken) och nitton herrar, alla ur adliga kretsar, återfinnas icke mindre än sex med namnet Königsmarck, bland hvilka fyra tillhöra den svenska grefliga ätten, samt åtminstone en som synes vara nära släkt med dem. Själfva »la souveraine oubien Domina» är »Mademoiselle la Comtesse de Königsmarck, la Fidelle, die getrewe». Det är Auroras faster Beata Elisabet, innan hon 1657 ingick äktenskap med grefve Pontus Fredrik De la Gardie, för öfrigt mor till Ebba Maria och Johanna Eleonora De la Gardie, vittra damer bägge två. Bland herrarna utom »le Patron, le generalmajor Linde» (tydiligen den lefnadsglade Lorentz)² som kallas »le content, der vergnügte», märkas Auroras far »Cort Christoffer, le genereux, der tapffere», »Jean Friederich, le Gentill, der aussbündige» samt »Otto Wilhelm, l'aimable, der liebreiche», alla tre bröder till »la souveraine».

Måhända kunde upplysningar vinnas om denna sällskapsorden genom en närmare undersökning, men denna kan näppeligen göras i svenska arkiv. Spår kunna möjligen uppletas i Stade, ty just i dessa trakter låg slottet Agathenburg, där Hans Kristoffer var bosatt, och hvars dotter vill det synas varit den drifvande kraften. Handlingen kan rätt noga dateras. Den måste vara yngre än 1651^{26/3}, eftersom de fyra syskonen Königsmarck ha grefliga titlar och deras fars grefvebref är utfärdadt den dagen, men äldre än det nattliga studentupptåg i Leipzig senast i midten af januari 1653, under hvilket den unge Johan Fredrik K. blef ihjälstucken. (Se Johan Eneblads bref del 1, dat. 1653^{2/2}).³

¹ Benäget påpekande af Dr. O. Wieselgren.

² Dessutom nämnas tre svenskar: »le Baron Bengt Horn, l'amoureux, der verliebte» (Bengt Horn af Äminne, död som fältmarskalk 1678); »le colonell Streitberg, le Railleux, der Schertzhafte» (Ernst af Ottowald, som af Anrep med orätt kallas Otto Walskij, öfverste, adl. 1651^{8/3}) samt »lieut-Colonel Fehrßen, le Franc, der freymühtige» (antingen Hans, död som gen.-major 1683, eller Fabian död som generalguvernör i Skåne 1677).

³ Man anar, att bakom denna sannolikt trovärdiga notis, som står i strid med Anreps uppgifter, ligger en episod med äkta Königsmarckska drag, och om hvilken hithörande rättegångshandlingar möjligen kunna gifva närmare detaljer.

Innehållet synes till fullo berättiga den förnåma och dyrbara utstyrsln som bestått. Äfven det rent dekorativa härrör från författaren; han har nämligen hopbringat samtliga porträtt och upptäckt märket »Pyret», som jämte för:s egen dotter Marianne utfört alla vignetter och slutstycken, med undantag af några få samtida. »Pyret», fru Gabriella Möllerberg, född Mörner, en kusin till Birger Mörner, förtjänar alldeles särskildt allt erkännande och beröm för dessa öfverraskande vackra teckningar.

Porträttmaterialet är till en del nytt, värdefullt och i stort sedt väl återgifvet äfven i 25-kronors-upplagan. Man fäster sig vid Karl XII:s konterfej från Quedlinburg, det måhända för Sverige märkligaste fynd, men det fordrar en särskild uppsats. En glad öfverraskning erbjuder också Auroras porträtt i Blankenburg, icke blott därför att det är utsökt vackert och en ny Ehrenstrahl (förf. har meddelat anmäla ren att det är signeradt baktill Ehrenstrahl fecit 1682), utan också därför att det tydligen är urtypen till den bild, under hvilken samtiden lärt sig beundra Auroras skönhet genom den berömda P. Schencks vackra kopparstick från 1705 med underskrift »*La comtesse de Königsmarck, Diana Saxonica*» samt Propertii ord 2: 32

Non debes inimicæ credere linguæ,

Semper Formosis fabula poena fuit.

Beklagligtvis saknas till och med en notis om detta stick. Anmäla ren hade också önskat att grefve Mörner icke till ett annat tillfälle uppskjutit redogörelsen för sina Ehrenstrahlstudier i samband med letandet efter Auroraporträtt, »som vi efter årslånga och ifriga efterforskningar lyckats i Sverige och Tyskland finna och som kunna betraktas såsom autentiska». Resultatet har blifvit två konterfej, båda återgifna i boken. Man hade gifvetvis varit tacksam att få veta af hvilka skäl porträttet i Hammers museum nr 186, som såldes i Köln 1893, ej tagits med. Det tillskrifves där utan tvekan Ehrenstrahl, och är en halffigur med svarta lockar samt rikt broderad blå klädning med brun mantel, 47 i höjd och 36 i bredd. Att döma af en liten reproduktion i nämnda katalog måste detta porträtt äga utomordentlig charm. I samma katalog anmäles också ett studiehufvud af Aurora; det är på papper och utgånet ur den Ehrenstrahlska skolan, 21 i höjd och 18 i bredd. Men dessa äro måhända oäkta båda två.

Ett med stor sannolikhet autentiskt Auroraporträtt hade varit önskvärdt att få med i detta arbete, nämligen den miniatyr som nu förvaras på Thorönsborgs² slott. Den sköna damen, som enligt gängse gammal tradition är Aurora Königsmarck, bär tre stora pärlor, måhända en afbildning af Königsmarckernas familjeklenod, hvarom krönikören har ett och annat att förmåla. Osannolikt är icke heller att detta porträtt kommit till dess nuvarande förvaringsställe genom grefvinnan Ulrika Juliana Brahe, gift med grefve Nils Gyllenstierna. Hon har bevisligen ärfvt konterfej som tillhört grefve Erik Brahe, hvilken i sin

² Birger Mörner har bedt anmäla ren nämna ett ord därom. Han har också hänvisat till vidstående Auroraporträtt, som torde vara det vackraste hittills kända. Genom ingenjör Victor Wallenbergs tillmötesgående har redaktionen satts i tillfälle att här återgifva detsamma.

ordning på sin lott fått en hel del porträtt efter grefvinnan Beata Elisabet Königsmarck, gift med greve Pontus Fredrik De la Gardie (i boken ofta benämnd grefvinnan Pontus). I bouppteckningen efter henne och med angifvande af att detta öfvergått till Erik Brahe finnas också bland mindre konterfej »Maria Aurora Königsmarcks dito». Denna bouppteckning upptar för öfrigt elfva Königsmarckska konterfej, hvilka fördelades mellan grefvinnan Beata Elisabet Stenbock, gift med friherre Carl G. Sjöblad, grefvinnan Hedvig Kristina Stenbock, gift med greve Arvid Posse samt som tredje arfvinge greve Erik Brahe, en systerson till dessa grefvinnor Stenbock, dotterdöttrar till grefvinnan Beata Elisabet Königsmarck.² Det är uppenbart att en grundlig undersökning om dessa porträtts öden hade för kännedomen om Königsmarckska konterfej utan tvifvel varit lönande. Men boken har icke ens ett register som hänvisar till de afbildade porträtten.

Man står undrande inför medaljongerna och stadsmotiven. Papperet i denna praktbok har tydligen varit mindre lämpligt för att framhålla enskildheterna. Skoklosterporträttet af Carl Gustaf Wrangel som tillskrifves Merian d. y. är mycket känt och mycket intressant, men lika illa återgifvet. Anmälarer som ej rätt fattar hvarför just den mannens bild skulle återges här i boken, hade i alla händelser hellre sett något af de talrika utmärkta samtida kopparsticken af honom. Om Otto Wilhelm Königsmarcks porträtt af P. Schenck på sid. 86 saknas uppgift hvar målningen förvaras. Efter mästarens namn har satts ett frågetecken. Det är möjligt att P. Schenck målat porträttet, men säkert är att han stuckit samma typ i koppar. Auroras porträtt sid. 126 anges som »samtida kopparstick», ehuru hon bär en frisy som är omkring ett halft sekel yngre. Hans Kristoffers porträtt af Merian d. y. har råkat komma som illustration till »den siste Königsmarck», ehuru han var den förste och ehuru den mycket närstående Beckska typen stucken i koppar finnes utmärkt väl återgifven på sid 2. Till anmälarers ledsnad saknas i stället några blad, som säkerligen hade varit af utmärkt verkan i denna Königsmarckska krönika och hvartill bokens ovanligt stora format inbjöd mera än till den lilla ensamma miniatyren i autotypi på sid. 32. Med särskild tanke på den vackra sägnen om de tre rosorna, grundmotivet i krönikan, hade man nämligen väntat sig återgifvet exempelvis det stora bladet (57×43,5) med den solomstrålade drottningen i guldvagn hållande de trenne rosorna i handen, dragen af två par lejon, omgifven af mytologiska figurer, och morgonrodnadens gudinna sväfvande bland molnen, det hela en allegorisk framställning af Hans Kristoffers vapenlycka. Detta pompösa kopparstick (återgifvet bl. a. i första upplagan af Sveriges historia från äldsta tider till våra dagar, del 4) samt äfven andra, hvaraf här återges ett exempel, föra tanken till gudinnan Aurora och kunna ha spelat en viss betydelsefull roll, vid valet af namn åt den flicka, den äldsta inom familjen, som föddes den 28 april 1662. Sitt första namn fick hon i enlighet med gammal sed efter någon nära anhörig; både modern och farmodern hette *Maria*. Men det andra namnet *Aurora* är okänt inom

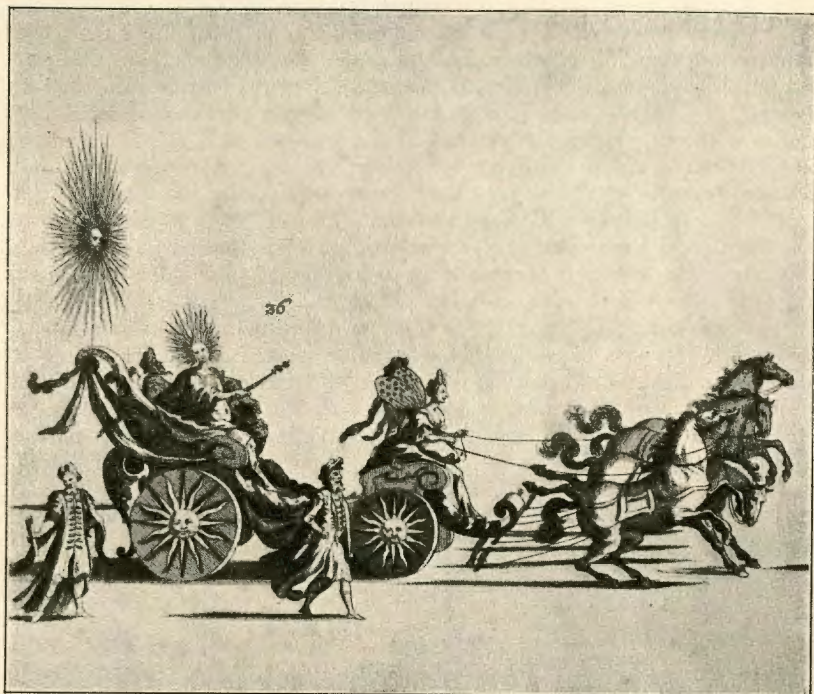
² Jfr. En porträttförteckning från 1700-talet, i Personh. Tidskr. 1905, sid. 27 o. f.

MARIA AURORA KÖNIGSMARCK

PORTRÄTT I OLJA AF OKÄND MÄSTARE. TILLHÖR INGENJÖR VICTOR WALLENBERG

fäderne- och möderneskäkten, och slumpen afgjorde då för tiden aldrig valet af namn. Ligger icke den tanken nära, att de praktfulla bladen till Hans Kristoffers ära med morgonrodnadens gudinna som förgrundsfigur gifvit anledning till att dennes äldsta sondotter i dopet fick nam-

Karusell i Dresden 1695 7/8. Detalj 36 (längd 22,5, höjd 18,5 cm.)

Herr General-Lieutenant Graff von Zinzendorf.

Apollo, mit seinem Wagen von 4 Pferden gezogen, so scheckicht, mit Aurora-Farb, und gülden Zindel gebutzt hat die

Fräul. Gräfin von Königsmarck.

Aurora forne sitzen, welche die Pferde regieret.

HAUPT UND HERR DER MUSEN-SCHAAR IST APOLLO ZU
BEGRÜSSEN.
AUS AUROREN GEGENWORT KAN MAN PHOEBUS AN-
KUNFFT SCHLIESSEN.

net *Aurora*? Enligt benäget meddelande af riksbibliotekarien E. W. Dahlgren finnes i Skara Gymnasii-bibliotek ett stort kopparstickverk, föreställande en karusell (Heidnischer Götter und Göttinnen prächtiger Aufzug... anno 1695 [7/2] gehalten in Dresden), där också Maria Aurora (Fräulein Gräfin von Königsmarck) uppträder, naturligtvis som Aurora. En detalj återges här.

Ytterligare en undran, jag skall afhålla mig från flera, det är behandlingen af frakturstilen. Att exempelvis vid fördubbling af *s* låta ett kort (slut-*s*) åtföljas af ett långt eller i förbindelsen *sch* återge *s* med ett slut-*s*, känner anmälaren som en typografisk abnormitet och smaklöshet, huru verkningsfullt det än är att midt i berättelsen, som ofta skett, få tyska citat med gammal fraktur.

Detta praktverk har äfven utkommit i en lyxupplaga med icke mindre än fem fotogravyrer, nämligen det förutnämnda Karl XII-porträttet, Blankenburg-porträttet af Aurora och den i hög grad intressanta bysten af August den starke, här sedd mera i profil än samma byst i den andra upplagan. Porträttet är af Coustou, och tillhör konungen af Sachsen. Vidare återges ett utsökt vackert Aurora-porträtt från Skokloster som ej finnes i 25-kronors-upplagan samt en förträfflig pastell af Liotard från Gemäldegallerie i Dresden, föreställande Moritz af Sachsen. Dessa fotogravyrer utgångna från Generalstabens Litogr. Anstalt torde kunna betecknas som synnerligen lyckade och höja denna upplaga till ett praktverk af rang.

'Ändtligen'. Det var en bokälskande konstkännares första intryck af greffe Mörnens bok. Man har också allt skäl att glädja sig åt att det Norstedtska förlaget velat ge denna krönika en så ståtlig utstyrsel. Och Birger Mörn kan vara stolt öfver att han skådat Königsmarckernas trenne rosor. Han har ej som den lärde examinerat dem, plockat sönder bladen och undersökt dem med förstöringsglas. Han har i stället sett dem, som en kavaljer, lifslevande och röda.

C. M. S.

Stockholms läns landsting 1863—1912. Stockholm 1914. A.-b. Hasse W. Tullbergs boktryckeri. 4:o, 215 sid. Pris 3 kr., för numreradt ex. på bättre papper (tr. i 60 ex.) 6 kr.

I anledning af Stockholms läns landstings 50-åriga tillvaro har jämlikt landstingets beslut utgifvits en minnesskrift, som till författare har kanslerssekreteraren Otto Croneborg. Skriften innehåller åtskilligt angående landstingets organisation och verksamhet under den gångna tiden, därvid utförligt redogöres för sjukvård och till landstingsområdet hörande lasarett, skolväsende, jordbruk och andra näringar, kommunikationsväsendet, allmän ordning och säkerhet m. m. För personhistorikern kan den meddelade förteckningen öfver landstingsmän m. fl. 1863—1912 blifva till nytta liksom äfven ett »porträttgalleri med biografier» upptagande landshöfdingar, landstingsordförande och vice ordf. samt landstingsmän såväl år 1863 som år 1912. Namnförteckningen upptager omkr. 500 namn.

J. R.

Insända böcker

Till redaktionen ha insändts nedanstående böcker.

- Gunnar Wennerberg.* Bref och minnen samlade och sammanbundna af Signe Taube, född Wennerberg. Del 2. Pris 5,75 kr.
- I Solnedgången.* Minnen och bilder från Erik Gustaf Geijers senaste lefnadsår, samlade och meddelade af Anna Hamilton Geete. Fjärde samlingen 1846—47. Meddelad af E. G. Lilljebjörn. Pris 3,50 kr.
- En resa i familjevagn år 1842.* Marie-Louise af Forsells dagboksanteckningar utgifna af Syster Heijkenskjöld. Pris 5,50 kr.
- Oscar Levertin.* En minnesteckning af Werner Söderhjelm. Första delen. Levnad. Pris 10 kr.
- Illusioner och verklighet.* Studier öfver den Skandinaviska Krisen 1864. Af Carl Hallendorff. Pris 3 kr.
- Caroline.* Ett kvinnoöde från Romantikens dagar af Beatrice Zade. Pris 5 kr.
- Lars Hierta.* Riksdagsmotioner och anföranden. Andra delen. Med understöd af stiftelsen Lars Hjertas minne utgifna af Gustaf A. Aldén.
- Erik Benzeliuss.* Anecdota Benzelianae. Anteckningar i svensk historia af Hj. Lundgren. Pris 4,50 kr.
- Bref från Samuel Bark till Olof Hermelin* 1702—08. Utgifna af Carl von Rosen. Första delen. Pris 6 kr.
- Johannes Rudbeckius.* En kämpagestalt från Sveriges storhetstid. Af H. Scheffer. Pris 2,90 kr.
- Svenska Sjöhjältar VII.* Flottan och ryska kriget 1788—90. Otto Nordenskjöld. Af Arnold Munthe. Första delen. Pris 7 kr.
- Visby.* En bok om en gammal stad. Bilder af John Österlund. Text af Carl R. af Ugglas. Pris 5,25 kr.
- Malmöhus Län år 1800.* Af Robert Dickson. Pris 2,50 kr.
- Gustavianska studier.* Historiska utkast från tidehvarvet 1772—1809. Af Lydia Wahlström. Pris 4,50 kr.
- Carl von Roland.* Minnen från fångenskapen i Ryssland och Karl XII:s krig. Utgifna af S. E. Bring. Pris 3,50 kr.
- Svenska folkets underbara öden.* Af Carl Grimberg. II. Aldre Vasa: tiden. Pris 2,75 kr.
- Östergötlands historia* från äldsta intill nuvarande tid. Band 1.
- Sveriges märkligaste kvinna, Birgitta Birgersdotter.* Af C. M. Palmgren. Pris 3 kr.

- Skalden Lucidor.* Af E. A. Karlfeldt. Med illustrationer från dåtidens Stockholm efter Erik Dahlbergs originalteckningar. Minne af Lars Johanson (Lucidor) för Svenska Akademiens handlingar år 1909. Pris 3,25 kr.
- Svensk Exlibris Tidskrift.* Utgifven af Arthur Sjögren årgång IV. 1914 n:o 3.
- Carlstads historia* omfattande de femtio åren närmast före stadens brand 1865. Utgifven af C. E. Nygren. Pris 6,50 kr.
- Kavaljer och vagabond.* Översten Wilhelm von Runges lif och resor. Af Folke Rudelius. Pris 5,75 kr.
- Magnus Stenbock och Eva Oxenstierna.* En brevväxling utgifven af Carl Magnus Stenbock. Senare delen. Pris 6 kr.
- Boken om Tjust.* Af Ada Rydström. Del V. Pris 1,75 kr.
- Släktbok,* utgifven af Atle Wilskman. I: 2. I »Skrifter» utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. CVII: 2.
- J. A. Almquist.* Kommerskollegium och Riksens Ständers manufakturkontor samt Konsulsstaten, h. 2. Organisation efter 1809. Personal. I meddelanden från Svenska Riksarkivet. Ny följd 2: 4, h. 2.
- Kjærulfske Studier* af C. Klitgaard. (Den Hallandske Linie og Nørholmlinien) H. 2.
- Grevesmühlska Samskolan 1814—1914.* Anteckningar i anledning af skolans hundraårsjubileum. (Utg. af M. Seth) Stockholm 1914.
- Karl Johan och Napoleon 1797—1814.* Till Sveriges historia under den senaste stora europeiska krisen af Oswald Kuylenstierna. Pris 5,75 kr.
- Lars Levi Læstadius.* En nykterhetskämpe i höga norden. Af Elisabeth Curtelius. Pris 75 öre.
-

Notiser

En »mystifikation»

I första häftet af Personhistorisk tidskrift innevarande år har sign. L. W—m skrivit en anmälan af I. A. Taylors bok: Drottning Kristina (i svensk öfversättning). Det heter däri att i början föreföll detta arbete hart när som en mystifikation, då man i Sverige i allmänhet ej kände förf:s namn, och förläggaren inte gjort någonting för att presentera honom.

Under sådana omständigheter kan ju en presentation vara af intresse. Jag skall härmed be att få tjänstgöra som introduktör.

Efter att ha gifvit I. A. Taylors bok vitsordet att vara den vidlyftigaste och vederhäftigaste biografi vi hittills äga öfver drottning Kristina, riktar L. W—m en del anmärkningar mot förf., såsom att han troligen icke kunnat begagna sig af några svenskspråkiga källor, att han icke tycks ha riktigt kunnat genomskåda Whitelockes dagbok, att han, duperad af en utländsk källa, visat sig tro på Magnus Gabriel de la Gardies duglighet, att han icke förstätt rådets missnöje öfver änkedrottningens rymning, att han tvislat på om Kristina hunnit till ett personligt förhållande mellan själen och Gud, på samma gång han erkänner att verkligt religiösa motiv låge till grund för hennes öfvergång till katolicismen o. s. v. Så slutar L. W—m (under hvilken signatur en kvinna nog döljer sig) sålunda: »Jag skulle till sist vilja tillägga, att kvinnor på det hela taget bättre än män borde kunna förstå denna komplicerade, midt i 1600-talets tungrodda Sverige fullt moderna och trots sin oblandadt germanska härkomst nästan romanskt spirituella natur — — — men ännu är inte det slutgiltiga totalomdömet (om Kristina) afgifvet, och det kommer nog inte heller, annat än från en med henne själf besläktad natur. Och sådana äro nog i våra dagar bland kvinnorna inte så sällsynta som man tror.»

I alla dessa anmärkningar och uttalanden kan man ju instämma. Jag vill bara ha ändrat ett enda litet ord däri, och det är det städse använda ordet »han» om förf. till boken. I. A. Taylor är nämligen en kvinna. Och nu kommer presentationen!

Förre engelska ministern härstädes, sir Cecil Spring Rice — en ovanligt intelligent och kunskapsrik man — omtalade en dag för mig, att han hade en kvinnlig kusin som ämnade utgifva en biografi öfver drottning Kristina. Denna biografi ville hon pryda med en del porträtt af drottningen och märkligare personer i hennes omgifning, och bad han mig anskaffa fotografier af dessa. Jag åtog mig med

nöje uppdraget, och så blef den engelska upplagan rikt illustrerad. Till tack härfor sände mig Ida Taylor — författarinnan — ett exemplar af boken, inbunden i ett praktband, som hedrar den engelska bokbindarkonsten, och därjämte ett synnerligt älskvärdt bref. Detta gjorde mig nyfiken på henne, som dittills varit mig alldeles obekant. Jag fann då att hon utgifvit ett flertal monografier öfver märkligare personer — särdeles kvinnor — i Englands historia och att hon på dessa arbeten vunnit mycken berömmelse i sitt land. Se här några titlar: *Life of sir Walter Raleigh* (1902), *Life of lord Edward Fitzgerald* (1903), *Life of Queen Henrietta-Maria* (1905), *Queen Hortense and her friends*, *Lady Jane Grey and her times m. fl.*

Och härmed anser jag mig ha fullgjort en plikt.

Ludv. Looström.

På begäran af C. Otto G. Wibom införes här följande ur Svenska Jägareförbundets Tidskrift, häft. 4, 1914 tagna

Upprop!

Hvart hafva de Schönbergska papperen tagit vägen? Saknas i Sv. Jägareförbundets arkiv!

I Tidskrift för Jägare och Naturforskare 1 årg. 1832 omtalas följande: »Till Jägare-Förbundets Arkiv har Herr Bergsrådet C. M. af Robson haft den godheten förära en fullständig samling af Hofjägmästaren Andreas Schönbergs *egenhändiga* ritningar och beskrifningar öfver de större jagter — nästan alla björn- eller elgjagter — som han, på 1720- och 30-talen, för Konung Fredrik I anställde. — Dessa ritningar med beskrifningar, 41 till antalet, finnas upptecknade på 24 särskilda taflor, hvilka, efter Schönbergs död, blefvo infattade i förgyllda ramar² och uppsatta till prydnad i en sal å den egendom, han i lifstiden bebodde; men under tidernas omskiften blefvo de å detta deras hedersrum icke behållne, utan slutligen år 1812, i ett tillstånd, vittnande om störste vanvård, på en auktion försålde för en obetydlig penning. Ödet ville dock icke deras förstöring; ty de blefvo inköpta af Brukspatronen Joh. Fr. af Uhr på Kungsgården, och sedermera öfverlemnade till Herr af Robson.

Det värde dessa handlingar, författade af en man, som bland hela Svenska Jägeri Staten troligen på sin tid var den skickligaste i sitt yrke, ofelbart ega, såsom gifvande ett åskådligt begrepp om den stora jagten i Sverige för 100 år sedan och såsom tillika innefattande autentiska bidrag till Konung Fredriks historia, göra dem förtjänta af att blifva offentliggjorda. I synnerhet skall jagtälskaren finna dem intressanta; och Red. ämnar därför här meddela alla berättelserna i chronologisk ordning; beklagande blott, att den icke finner sig i tillfälle att tillika bifoga ritningarna.» — I maj 1913 anhöll jag hos Svenska

² »En biographie» (öfver Andreas Schönberg) »är skriven af Hr Bergs Rådet af Robson framför de nu mera inbundna och väl conditionerade taflorna.»

Jägareförbundets Styrelse få på egen bekostnad och risk utgifva dessa så viktiga och intressanta dokument från vår jagts storhetstid.

Sekreteraren, Ryttmästare O. v. Mentzer, då alldeles nyvald, underrättade att de möjligen lågo på Kungl. Biblioteket dit en del Sv. Jfbts papper² etc. deponerats men att besked ej omedelbart kunde lämnas, då denna afdelning af K. Bibl. var i och för omflyttning stängd. — Förnyande min anhållan detta år, erhöll jag till min förvåning och grämlse underrättelse, att de Schönbergska handlingarna totalt saknades. Genast sättande mig i förbindelse med en del initierade personer, erhöll jag af Professor E. Lönnberg, som mycket behjärtade och beklagade detta, det rådet att försöka med ett »upprop».

Alltså, ett vädjande till alla och enhvar rättsinnige, att i händelse någon får spaning på dessa, omedelbart underrätta någon af nu nämnda personer eller åt undertecknad, att söka återbörda dem till Sv. Jfbt hvarifrån de aldrig bordt komma. För sakens skull, jagtlitterär, kulturhistorisk hur man vill kalla den, vågar jag äfven vädja till de större dagliga tidningarnas Redaktioner, godhetsfullt intaga detta.

Lidö 6 juli 1914.

C. Otto G. Wibom.

Då det utan motsägelse skulle vara af stort jakt- och kulturhistoriskt intresse, om de här ofvan omtalade Schönbergska papperen kunde tillrättaskaffas, och sedan genom Hr C. Otto G. Wiboms frikostiga erbjudande blefve pietetsfullt reproducerade, ber jag att få uttala den förhoppningen, att detta upprop må leda till önskad resultat.

Stockholm den ⁸/7 1914.

Einar Lönnberg.

På Herr Wiboms anhållan om upplysningar ang. dessa papper från Uppsala Universitetsbibliotek har förste bibliotekarien M. Hulth haft vänligheten svara:

»I Westinska samlingen finnes en handskrift sign. W 42: Copior af tjugofyra jakt-ritningar med därå antecknade berättelser, utaf hof-jägmästaren Andreas Schönberg, angående de af honom anställda djurjagter i Konung Fredrik I:s regeringstid, från slutet af juli månad 1720- till och med den 1 sept. 1737.»

»Företalet är undertecknad Stockholm, d. 16. april, 1813, af *Carl Magn. Robsahm, junior*.

Afskriften är på Brukspatron J. Fr. Schinckels begäran gjord af Protokollsekreteraren och Hofjunkaren Wilh. v. Rosenheim år 1818.

Handskriften i storlek 44 ¹/₂ × 29 cm. är mycket snyggt utförd. Ritningarna vackra».

² Hufvudsakligen protokoll och handlingar från dess stiftelse 1830 ³/₄ Red.

För någon tid sedan kom jag att något närmare studera de af red. V. Millqvist utgifna anteckningarna om svenska Riksdagens borgarstånd 1719—1866 (Skrifter utgifna af Personhistoriska samfundet, 5.). Jag fann där på sid. 186 (272) ett tillägg till uppgifterna å sid. 114 (200) om ledamoten för Vänersborg af borgarståndet, sed. rådmannen i Karlstad *Nils Ahlberg*, upplysande att Ahlberg 1746 ingick gifte med Eva Maria Skraggenschiöld. Då denna uppgift med visshet ej är riktig, har jag ansett mig böra — möjligen till nytta för någon intresserad — rätta densamma. Här föreligger en förväxling med tit. landskamreraren, kronofogden i Väne fögderi af Älfsborgs län *Nils Ahlberg* d. ä. f. 1719 † $28/8$ 1791 på Åsbräcka gård. Denne gifte sig 1746 med Eva Maria Skraggenschiöld, f. 1721 † $26/4$ 1809 på Åsbräcka, dotter af postkamreraren Clas S. och Anna Elisabeth Wadensstierna (se Sv. adelns ättartaflor).

Huruvida den af Millqvist omnämnde *Nils A.* tillhörde samma släkt som nu nämnde landskamreraren A., kan jag ej uppgifva. I de anteckningar om den sistnämndes släkt, som jag har i min ägo, finnes han ej upptagen. Båda synas emellertid härstamma från Alingsås. Millqvist uppgifver nämligen, att rådmannen *Nils Ahlbergs* farfader var råd- och handelsmannen *Michael Eriksson* i Alingsås, och, enligt mina anteckningar, var landskamreraren A:s farfader borgmästaren i Alingsås *Carl A. g. m. Eva Persdotter*. Möjligheten af gemensam härstamning synes alltså ej utesluten.

Måhända förtjänar det att omnämnas, att i Millqvists arbete dock återfinnas två medlemmar af landskamreraren A:s släkt. Den ena är den å sid. 124 (210) upptagna *Abela Gustava Levinia Ahlberg*, som var sondotter till förutnämnde landskamreraren A. och dotter till lagmannen *Bengt Julius A.* f. 1755 † $25/4$ 1829, g. 1790 eller 91 m. *Sara Dorothea Engelhart*. *Abela G. L. Ahlberg* var själf f. $30/4$ 1798 † 1884, g. $26/9$ 1822 m. sed. borgmästaren i Lidköping *Carl Gustaf Arvidson* f. $24/4$ 1791 † $7/4$ 1872. (Om deras son, v. häradshöfdingen *Bernt Julius Gustaf A.* se *Sjöström*, Västgöta nation i Lund, sid. 188.)

Den andra medlemmen af ifrågavarande släkt återfinnes å sid. 82 (168) i samband med uppgifterna om borgmästaren i Marstrand *Carl Vincent Olbers*. Denne var nämligen son till sjökaptenen vid Ostindiska kompaniet, godsägaren *Levinus O.* och hans 3. hustru *Anna Mariana Ahlberg*, f. $28/2$ 1747 † $2/9$ 1813, som var dotter till den flera gånger omnämnde landskamreraren A.

På tal om denna släkt Ahlberg tillåter jag mig här äfven rätta ett i *Sjöströms* nyssnämnda arbete, förekommande misstag i fråga om en medlem af släkten. S. uppger sid. 282, att *Nils Didrik Ahlberg* var son till *Clas A.* och *Anna Elisabeth Olbers*. Så var ej fallet. *Nils Didrik A.*, f. $28/1$ 1794 † $2/8$ 1859 ss. stadsnotarie i Göteborg, var

son af ofvannämnde Bengt Julius A. och brorson till Clas A. Den sistnämnde åter (f. 1753 † $^{22}/_2$ 1823, godsägare på Velandå) hade i sitt gifte med Anna Elisabeth Olbers (g. 2. 1825 m. domprosten i Skara teol. dr. Carl Johan Knös) bl. a. sonen Nils Levin A., f. $^{21}/_{12}$ 1796 † $^{17}/_{11}$ 1870, den i Västergötland fordom välbekante rektorn vid Skara gymnasium, och dottern Maria Elisabeth Dorothea, f. $^{27}/_3$ 1798 † $^{25}/_3$ 1873, g. $^{27}/_{12}$ 1822 m. den kände landbrukaren, kaptenen Lars Wilhelm Kylberg på Sätenäs (f. 1798 † 1865).

Stockholm den 29 november 1914.

Fr. W. E. Sandberg.

t. f. kanslisekreterare.

I Anledning af en Forespörgsel fra Hr E. Bækström i nærværende Tidsskrifts 3 Hefte om Medlemmer af Familien Gløerfeldt, deriblandt om Efterkommere af Generalkonsul i Helsingör Isak Gløerfeldt, meddeles herved efter let tilgængelige danske Kilder nogle Oplysninger om dennes Efterslægt:

Isac Gløerfeldt, f. 1740, † $^{15}/_{12}$ 1803, svensk Postdirektör og Generalkonsul i Helsingör.

g. $^{19}/_8$ 1772 m. Frederikke Lovise Ferslew, f. $^{19}/_5$ 1749. Datter af Borgmester i Helsingör Mathias F. og dennes 2' Hustru Anna Kirstine Dalager.

10 börn:

1. Anna Kierstine Dorothea G. f. $^{29}/_2$ 1773.
2. Thomas G. f. $^{2}/_1$ 1774
3. Isac G. f. $^{4}/_{12}$ 1774
4. Thomas G. f. $^{17}/_{11}$ 1776.
5. Isac G. f. $^{28}/_{12}$ 1779. † $^{10}/_{12}$ 1842 i Ramlöse, svensk Konsul og Postkommissær i Helsingör.
- g. $^{1}/_{11}$ 1805 m. Engelke Margrethe Charlotte Falbe, f. $^{5}/_3$ 1782. † $^{24}/_{12}$ 1815. Datter af Toldinspektör i Helsingör Ulrich Adolph Falbe og Ide Marie Möller.
- 5 Börn; hvoribl. 2 Sønner:
 1. Carl Louis Christian Georg G. f. $^{15}/_9$ 1812. † $^{9}/_6$ 1889. Afskediget $^{6}/_2$ 83 som Sognepræst til Kjøge og Ølse-nagle.
 - g. 1:0 $^{17}/_5$ 1838 m. Harriet Cathrine Munck f. $^{7}/_3$ 1817 † $^{23}/_9$ 1860. Datter af Kaptain Hans Frederik M. og Harriet Elisabeth Silberschildt. 2 Börn.
 - g. 2:0 $^{23}/_{10}$ 1861 m. Charlotte Amalie Fisker, f. $^{16}/_{10}$ 1821. † $^{9}/_2$ 1892. Datter af Kommandör Hans F. og Charlotte Julie de Framery. Ingen Börn.
 1. Petor Frederik Quaade G. faldt som Løjtnant ved Dybbøl $^{26}/_3$ 1864.
 2. Thora G., adopteret af sin Onkel General Reeder i Kristiania.
 2. Bror Viggo Valfried G., f. $^{1}/_4$ 1814 † $^{30}/_4$ 1889. Havne-oppebørselskontrolör.

- g. $^{20}/_1$ 1853 m. Clara Margrethe Fisker, f. $^{25}/_9$ 1820.
 † $^{4}/_3$ 1894. Söster til Broderens 2' Hustru.
6. Gustav Christian G. f. $^{5}/_8$ 1781.
 7. Peter Mathias G. f. $^{6}/_{12}$ 1782.
 8. Gustav f. $^{20}/_9$ 1785. † $^{30}/_1$ 1825.
 9. Frederikke Lovise G. f. $^{31}/_{10}$ 1786.
 10. Jacob G. f. $^{12}/_3$ 1790. † $^{4}/_6$ 1830. Krigsassessor, Strandingskommissær i Frederiksborg Amt.
- g. 1812 m. Philippine Justine Hedeveg Wissner, f. $^{27}/_4$ 1791 paa Femern. † $^{31}/_1$ 1853. Datter af Apoteker Johann Anthon W. og Agneta Elisabeth Fischer.
- Sön:
 Anton Isac, f. 1812. † $^{4}/_6$ 1834, stud. jur.
 Köbenhavn.

H. Hjorth-Nielsen.

Ett tillägg till Svenska Släktkalendern 1913.

Släkten Pfannenstill och Pfannenstiel. I kalenderns historik öfver denna släkt uppgifves källarmästaren på Göta lejon vid Hornsgatan i Stockholm Carl Pfannenstill vara släktens förste i Sverige kände stamfader. Ett äldre svenskt led torde emellertid kunna påvisas. Källarmästaren Carl Pfannenstill var nämligen född (1713 $^{20}/_1$ ej 1718) i Kristinehamn, där hans fader *Johan Phannenstil* (namnet skrefs i äldre tider så) var stadskirurg från tiden omkring år 1709 och tillika gästgifvare från år 1720. Johan Phannenstil bebodde och bedref källarrörelse i en gård på nuvarande rådhusmoten, som han år 1720 förvärfvat sig af Kristinehamns stad »att där bygga och bo under sin, hustruns och barnens tid». Gården ägdes sedan af släkten Linroth till år 1798, då staden återköpte den och bebyggde tomtens med det ännu befintliga rådhuset. Han var gift med *Maria Eufrosyne de Besche*, † i Kristinehamn 1749. Makarna hade enligt Kristinehamns kyrkas ministerialböcker följande

Barn:

En son, född å annan ort, men död i Kristinehamn, där själaräringning hölls öfver honom den $^{3}/_1$ 1709.

Gillis eller *Gilius*, f. tvilling 1709 $^{30}/_7$, döpt s. d., i Kristinehamn, † där s. å., själaräringning öfver honom hölls 1710 den $^{2}/_1$.

Maria Greta, f. tvilling 1709 $^{30}/_7$ i Kristinehamn, † s. å. begrofs $^{2}/_{12}$.

Adriana, f. 1710 $^{22}/_8$, döpt $^{24}/_8$, i Kristinehamn. Gift 1725 $^{12}/_1$ (morgongåfva 100 dukater) i Kristinehamn med Kaptenen vid Upplands stånddragoner *Franciscus Donis* (katolik). Barn: Anna Maria, f. 1725 i Kristinehamn; — Johan Henrik; — Jacob Marius, † 1790 som öfvertullinspektör i Steijermark; — Franciscus.

Johannes, f. 1711 $^{22}/_{12}$, döpt s. d., i Kristinehamn.

Carl, f. 1713 $^{20}/_1$, döpt s. d., i Kristinehamn, † 1778 i Stockholm; se ofvan. Hans hustru *Margareta Elisabet Pfeiffer* afled 1771 (ej 1772) den $^{26}/_7$ i Maria Magdalena förs. i Stockholm.

Bertil, f. 1714 ²⁷/₄ på Drefsta i Kristinehamns landsförsamling.

Bernhard, f. 1716 ²⁸/₂ på Drefsta.

Axel, f. 1718 ³⁰/₁ på Drefsta. Möjligen identisk med den *Erik*

Axel Pfanenstihl, som på 1750-talet var bruksbokhållare på Jössefors bruk i Arvika landsförsamling och gifte sig 1753 ²⁴/₁₀ i Kristinehamn med jungfru *Maria Eleonora Grund*, f. 1722 ³⁰/₉ i Karlstad; dotter af handlanden Nils Grund och h. h. Maria Månsdotter Ekebom. Barn: Johan Henrik, f. 1754 ¹⁷/₈; — Maria Stina, f. 1757.

Fredrik, f. 1719 ¹⁵/₉, döpt ²⁸/₉ i Kristinehamn.

Hedvig Ullrika, f. tvill. 1721 ²⁸/₁ i Kristinehamn, † 1775 i Askersund. Gift med hofrättskommissarien *Carl Johan Westman*.

Maria Euphrosyne, f. tvill. 1721 ²⁸/₁, † ogift. Lefde 1783 och bodde då hos sin syster Anna Sophia på Staf i Bro s:n.

Anna Sophia, f. 1724 ⁵/₄, döpt ⁸/₄ i Kristinehamn. Gift 1751 med *Harald Gustaf Roos af Hjeltsäter*; brukspatron; bodde på Staf i Bro s:n, Värmland.

Af ofvanstående barn afleda två (*Bertil* och *Bernhard*?) år 1717, hvilket år den ¹⁶/₁₀ själaringning hölls för »Phannenstils 2 barn», samt ett (*Fredrik*?) 1724, då själaringning den ²⁹/₆ ägde rum för ett »Phannenstils barn». Som fadder åt dottern *Adrianas* äldsta dotter nämnes (1725) källarmästare *Anthons* hustru från Örebro *Aina de Besche*. Beträffande tiden för stadskirurgen *Johan Phannenstils* erhållande af burskap i Kristinehamn torde upplysning kunna hämtas i nämnda stads domböcker.

Ljusdal ⁵/₁₀ 1914.

Helmer Lagergren.

Fråga.

Undertecknad vore tacksam för uppgift om något porträtt (silhuett e. d.) finnes af *fru Ulrika Wadström* född *Westerberg*, dotter af brukspatronen och grosshandlaren i Norrköping (och Gusums bruk) *Carl Magnus Westerberg*. Gift med överdirektören *Carl Bernhard Wadström*. Hon dog i Paris 1800.

Eller af dottern, *Karina Augusta*, född i London 1794, död ogift, i Stockholm 1858.

Uppsala.

Ellen Hagen.

PERSON-REGISTER¹

(Registret upptager *icke* de namn som finnas i förteckningen öfver kakelugnsmakare och krukmakare å sid. 132—155).

- Abilgaard, N. A., 78.**
 Abraham Angermannus, 13.
 Abrahamsdotter, Brita, 73.
 Abrahamsson, Anders, 73.
 Absalon, biskop 3.
 Adam af Bremen, 1, 4, 5, 102.
 Adam, Salomon, 160.
 Adelborg, ätten, 181.
 Adelsvård, Jan Carl, 81.
 Adlersparre, Sophie, 76.
 Adolf Fredrik, konung, 165, 166.
 Ælnoth, 2.
 Afzelius, Carl, 90.
 Agrelius, C. P., 27.
 Ahlberg, Abela Gustava
 Levinia, 202.
 » Anna Mariana, 202.
 » Bengt Julius, 202, 203.
 » Carl, 202.
 » Clas, 202, 203.
 » Maria Elisabeth Dorothea, 203.
 » Nils, 202.
 » Nils d. ä., 202.
 » Nils Didrik, 202.
 » Nils Levin, 203.
 Ahnfelt, Arvid, 65.
 d'Albedyhl, Henrik Otto, 161.
 Albrekt, konung, 103.
 Aldén, Gustaf A., 26, 28, 197.
 Algot Brynjulfsson, 96.
 Allerts, Brita, 188.
 Almqvist, C. J. L., 66, 87.
 » H., 90.
 » Joh. Ax., 90.
 Almqvist, Ernst, 87.
 Aminoff, släkten, 182.
 » Ebba Maria, 120.
 Anders Erichsonn, 115.
- Andersdotter, Ingjäl, 48.
 » Karin, 48.
 Andreas Eskilsson, 96.
 Anna Benctzdotter, 17.
 Anna Larsdotter, 15, 16.
 Anna Laurentssen, 15.
 Anrep, G., 54—56, 95, 179, 181, 182, 192.
 Anund, 5, 6, 102.
 Anund Jakob, 4.
 Anund Tunesson, 99.
 Appelberg, Jonas Petersson, 51.
 » Margareta, 51.
 Appelbom, Brita, 51.
 Archenholtz, J. W., 69, 105, 106.
 Are, 3, 4, 6.
 Arenfelt, ätten, 181.
 Arenhjelm, ätten, 181.
 Arosenius, Petrus, 75.
 Arvidson, Bernt Julius Gustaf, 202.
 » Carl Gustaf, 202.
 Aschan, släkten, 182.
 Aschehoug, T. H., 66.
 Asp, Elisabet, 42.
 Aspelin, Eliel, 119, 120.
 d'Aulnoy, Marie Catherine, grefvinna, 191.
 d'Avaux, J. A., 186.
- Bäckström, Arvid, 116.**
 » Elimar, 160.
 Barck, Mathilde, grefvinna, 119, 120.
 » Nils Anton, grefve, 120.
 » Nils Joakim Magnus, grefve, 120.
 » Samuel, 63, 197.
 » Ulrika Maria Charlotta Lovisa, grefvinna, 120.
- Bardili, 87.
 Barnekow, Kristian, frih., 120.
 » Ulrika Kristina, friha., 120.
 Barnsköld, ätten, 181.
 Beck, David, 171.
 Beck-Fries, Corfits Ludvig, grefve, 120.
 » Maria Sofia, grefvinna, 120.
 Beckman, Nat., 1.
 Bellander, Karl, 66.
 Bellman, Karl Mikael, 66.
 Bengt II, 2.
 Bengt den gode, 2.
 Benct Algotsson, 96.
 Benct Birgersson, 96.
 Benct Filipsson, 97.
 Benct Folkesson, 98, 103.
 Benct Hafridsson, 96.
 Benct Magnusson, 99, 100.
 Benct Magnusson, lagman 97, 100.
 Bengtsdotter, Lisbet, 49.
 Bentzen, Poul, 88.
 Benzelius, Erik, 197.
 Berg, Georg Wilhelm, 73.
 » Margareta, 74.
 » Bengtsson, Jonas, 74.
 » Johansson, Johan, 73.
 » Nilsson, Anders, 73.
 Bergh, S., 68, 69.
 Bergström, Martin Ludvig, 180.
 » Otto Wilhelm, 97, 180—183.
 Bergvall, 62.
 Bernard, Simon François, 66.
 Berndes, A. U., 175.
 de Besche, Aina, 205.
 » Maria Eufrosyne, 205.
 Bielcke, Niels, 115.

¹ Utarbetadt af G. E.

- Bielke, Nils, 83.
Bildt, C. N. D., 69, 70, 171, 172.
Birger Brosa, 96, 97, 99, 100, 103.
Birger jarl Magnusson, 95—98.
Birger Filipsson, 99.
Birgitta (den heliga), 12, 13, 14, 197.
Björckman, Lars, 74, 75.
Björkenheim, Carl Gustaf, 74, 88.
Björckman från Vermland, släkten, 74.
» Axel Fredrik, 75.
» Bengt Magnus, 75.
Björling, C. G., 71.
Björn Haraldsson, 102, 103.
Björnson, B., 76.
Blanck, Johan, 183.
Blotsven, 2, 6.
Boije, Ludvig, 27.
Bolinus, Andreas, 85.
Bonde, Carl Carlsson, frih., 90.
Brahe, Ebba, 104—114.
» Erik, greve, 193, 194.
» Magnus, greve, 114.
» Ulrika Juliana, grefvinna, 193.
Brandberg, 59.
Braun, F., 5.
Braunjohan, Germund Carl, 161.
Breda, C. F., 175.
Brehmsköld, Barbro Erika Johanna, 54.
» Britta Gustafsdotter, 54.
Bremer, Fredrika, 76, 88.
Brenner, Elias, 119—121.
» Susanna Elisa, 120.
von Brinckman, C. G., 109, 112.
Bring, Samuel E., 65, 197.
Brunnström, E., 85.
von Buchwaldt, Göran, 160.
Bugenhagen, Anna Margareta, 90.
Bygdén, L., 90.
Byron, Georg Gordon, 66.
Byström, Henrik Håkansson, 48.
» J. N., 168.
Bååth, L. M., 68—70.
- Börjesdotter, Brita, 43.
Böttiger, G. V., 60.
- Callerholm, 66.
Carl, hertig, 13.
Carl X Gustaf, 188.
Carlsen, Hans Rasmussen, 67.
Carlson, F. F., 63.
» Gustaf, greve, 187, 188.
Carnegy, Mildred, 87.
Carpelan, T., 74.
Cassel, släkten, 41, 46.
» släkttafla, 42—46.
» Daniel Magnus, 41, 42.
» Erland, 41—45.
» Erland Jonasson, 42.
» Erland Önnartsson, 43.
» Jacob Martensson, 44.
» Johan, 41.
» Jonas Mårtensson, 43, 44.
» Mårten, 43.
» Mårten Persson, 44.
» Samuel, 41, 42.
Cecilia (Ulfssdotter), 17, 97.
Cederskiöld, Maria, 87.
Cederström, Gustaf, frih., 85, 86.
» R., frih., 90, 177.
Celsing, Gustaf, 90.
Chalmers, William, 175, 176.
Chanut, P. H., 70, 171, 172.
Chigi, furste, 89.
Christiernsdotter, Karin, 73.
Christiernson, 61.
Christiernsson, Anders, 74.
» Carl, 73.
Christina Gotta, se Kristina Petersdotter.
Christoffers, Teodor, 53.
Chydenius, A. H., 66.
Clerck, Lorentz, 160.
Cramer, 189.
Croneborg, Otto, 196.
Cronstrand, släkten, 182.
Crusebjörn, 160.
- Dahlberg, Erik, 198.
Dahlgren, C. F., 60, 62.
» E. W., 191, 195.
» Lotten, 76.
- Dalager, Anna Kirstine, 203.
Danckwardt, Joachim, 81.
Daniel Hansson, 16.
von Dardel, Fritz, 88.
Dedeken, Margareta, 51.
De Besche, se de Besche.
De Framery, se de Framery.
De la Gardie, Ebba Maria, grefvinna, 192.
De la Gardie, Jakob, greve, 108.
De la Gardie, Johanna Eleonora, grefvinna 108, 192.
De la Gardie, Kristina Katarina, grefvinna, 108.
De la Gardie, Magnus Gabriel, greve, 69, 105, 199.
De la Gardie, Pontus Fredrik, greve, 108, 192, 194.
Donis, Anna Maria, 204.
» Franciscus, 204.
» Franciscus d. y. 204.
» Jacob Marius, 204.
» Johan Henrik, 204.
Dottman, Nils Bengtsson, 48.
Douglas, Beata Margareta, 108.
Drake, Erik, 160.
Dubb, Pehr, 175.
- Ebeling, 61.
Eberhardt, 55.
Edelstam, C. Gustaf, 18.
Edman, Eleonora, 42.
Ehrenstjerna, ätten, 182.
Ehrenstrahl, D. K., 193.
Ehrensward, C. A., greve, 78.
Ekeblad, Claes, greve, 108.
» Johan, 68.
Ekebon, Maria Månsdotter, 205.
Ekerman, Catharina, 42.
Ekeroth, Margareta, 42.
Eklund, Bengt, 73.
» Sara Lisa, 73.
Elena Siggesdotter, 100.
Elers, Maria Matsd., 159, 160.
Elgenstierna, Gustaf, 32, 37, 38, 41.
Eliander (Hjärne), Torsten, 47.
Elin (Eriksdotter), 98.
Elmstedt, 60.
Emund, 4, 5, 102.

- Engel, släkten, 99.
 » Johan, 100.
 Engelbrekt (Engelbrekts-
 son), 87.
 Engelhart, Sara Dorothea,
 202.
 Erik, 5, 6, 9, 10.
 Erik XIV, 34.
 Erik den helige, 7, 11, 102.
 Erik Ejegod, konung, 102.
 Erik Eriksson, konung, 95,
 97, 100, 102.
 Erik Jedvardsson, konung,
 101, 102.
 Erik Knutsson, konung, 93,
 95, 98, 101, 102.
 Eric Månsson Hjärne, 47.
 Erik Sjögersäll, 5, 102.
 Erik Årsäll, 6.
 Eriksson, Michael, 202.
 » Thol, 48.
 Erland i Sjöholt, 43, 45.
 Erlandsdotter, Ramborg, 43.
 Erling Stenvägg, 6.
 Ernst Ahlgren, 76.
 Eskil Andersson, 96.
 Eskil Magnusson, lagman,
 96, 97.
- Fahlbeck**, P., 3, 6.
 Falbe, Engelke Margrethe
 Charlotte, 203.
 » Ulrich Adolphe, 203.
 Falk, Svante, 20.
 Falkenberg, (Gustaf?) frih.,
 107, 108.
 von Fersen, Axel, greve,
 87.
 von Fersen, Fabian, greve,
 192.
 von Fersen, Hans, greve,
 192.
 Ferslew, Frederikke Lovise,
 203.
 » Mathias, 203.
 Filip, 7.
 Filip i Runby, 99.
 Filip Birgersson, 96.
 Filip Knutsson, 98.
 Filip Larsson, 98.
 Filip Petersson, 99.
 Filip Ulfsson, 96.
 Fischer, Agneta Elisabeth,
 204.
 Fisker, Charlotte Amalie,
 203.
 » Clara Margrethe,
 204.
 » Hans, 203.
 Fitzgerald, Edward, 200.
- Flach, Eva, 60.
 Floberg, P. G., 158.
 Flygare, H., 68.
 Folke, jarl, 100.
 Folkungasläkten, 93—103.
 af Forsell, Marie-Louise,
 197.
 Forsstrand, Carl, 85.
 de Framery, Charlotte Julie,
 203.
 Fransson, Daniel, 40.
 » Johan Filip, 40.
 » Samuel, 36—40.
 Fries, Ellen, 68—70, 87.
 von Friesen, O., 4, 5, 102.
 Frischenfelt, Pehr, 39, 40.
 Fristedt, 61.
 Frydrychowicz, R., 14.
 Fryxell, Fredrik, 184, 185.
 Fröding, H., 175.
 Frölich, David, 30.
 Fähræus, Ol. Im., 28.
- Gahn**, 59.
 Geete, Anna Hamilton, 197.
 » Robert, 12, 15, 168.
 Geijer, Bengt Gustaf, 75.
 » Erik Gustaf, 197.
 Gerle, släkten, 75.
 Gihl, 39.
 Gizurr, biskop, 2.
 Gjörowell, C. C., 107.
 Glitzman, Johan Eberhard,
 39.
 Glörfelt (Glöerfeldt), släg-
 ten, 159, 203, 204.
 Grahl, Dorothea, 74.
 Granath, C. G., 19.
 Granberg, E. A., 91.
 Grandjean, P. B., 88.
 Grevesmøhlen, C. A., 27.
 Grey, Jane, 200.
 Grimberg, Carl, 86, 197.
 Gronau, d:r., 116.
 Gross, Hans, 90.
 Grund, Maria Eleonora, 205.
 » Nils, 205.
 Gudmar Månsson, 97.
 Gustaf Wasa, 12, 110.
 Gustaf II Adolf, 69, 104—
 114.
 Gustaf III, 57, 58, 107, 108,
 116, 117.
 Gustaf Samuel Leopold,
 hertig af Zweibrücken, 89.
 Gustafsson, Per, 73.
 Gyllengranat, Hans Gustaf,
 161.
 Gyllenhaal, ätten, 75.
 » C. A. Fr., 19.
- Gyllenstierna, Nils, greve,
 193.
 Göthe, Georg, 77.
- Hagen**, Ellen, 205.
 Hall, I. H., 18.
 Hallberg, f. Cassel, Louise,
 41.
 » Sigurd, 185, 186.
 Hallenberg, J., 107, 108,
 113.
 Hallendorff, Carl, 197.
 Hallsten, konung, 5, 7, 102.
 Hamilton, Carl Ludvig,
 greve, 19, 21.
 Hammarin, J., 47.
 Hand, Erik, 160.
 Hans, 49, 50.
 Hansson, Anna Kristina,
 40.
 » Fredrik, 40.
 » Magnus, 36—40.
 Harald, 5.
 Harald härdråde, 94.
 Harald Kesja, 102.
 Hartman, d. ä., Lorens, 114.
 Hasselgren, Carl, 39.
 » Conrad, 37,
 40.
 » Hans, 39.
 » Magnus Hans-
 son, 37, 39.
 » Maria Elisa-
 beth, 39.
 Hasselström, Lars, 39.
 Hedberg, G., 108.
 Hedlund, S. A., 66.
 Heijkenskjöld, Syster, 197.
 Heimbach, Christian Wolf-
 gang, 170, 172.
 von Heine, fänrik, 123.
 Heintzenberger, Catharina
 Sophia, 89.
 Helena, 9.
 Helena (Petersdotter), 98.
 Helga Amundsdotter, 100.
 Helmqvist, 10.
 Henrietta-Maria, drottning,
 200.
 Henrik, biskop, 11.
 Hermelin, Olof, 63, 64, 197.
 Hertzman, J. A., 20.
 Hierta, Lars Johan, 25—31,
 197.
 Hildebrand, Albin, 78.
 » B. E., 33.
 » Emil, 90, 91.
 » H., 95.
 Hjorth-Nielsen, H., 204.
 Hjærne, Erland Jonæ, 47.

Hjärne, en gren af ätten,
47—49.
» slägttabell, 50.
» Urban, 47.
Hoch, Hans, 90.
Holmger, 98, 99.
Holmger Folkesson, 97.
Holmger Knutsson, 98, 100.
Horn, Arvid, greve, 163,
165.
» Claes Gustaf, frih.,
190.
Horn af Rantzien, Bengt,
161.
Horn till Rantzien, Benkt,
53.
Horn af Åminne, Bengt,
frih., 192.
Hortence, drottning, 200.
Hülphers, Abraham, 106.
Hulth, M., 201.
Håkan Ivarsson, jarl, 94.
Håkan Röde, 5, 6.
Hård, Adolf, 160.

Ibsen, H., 76.
Ikornsköld, ätten, 182.
Indebetou, Govert, 91.
Inge, konung, 5—9, 102,
103.
Ingeborg, 9.
Ingeborg Petersdotter, 15.
Ingeborg (Ulfsson), 97.
Ingegerd Mänsdotter, 16.
Ingegärd, 3, 5.
Inger Petersdotter, 16.
Ingman, B. M., 19, 20.
Ingrid, 8, 9.
Ingrid Jonsdotter, 16.
Ingvar, 5, 6.
Isberg, C. E., 28.

Jaroslaf, 5, 6.
Joar Johansson, 98.
Joan Ericsson Hjärne, 47.
Johan III, 13.
Johan, jarl, 100.
Johan Kasimir af Pfalz-
Zweibrücken, 112.
Johan Filipsson, 99.
Johan Karlsson, 99.
Johansdotter, Helena, 40.
Jon Larsson, 16.
Jonsdotter, Britta, 49.
Jonsdotter, Sigrid, 47, 50.
Jungbeck, Karl, 71.
Junge, släkten, 88.
Jönsson, Håkan, 44.
Jöran Drabant, 115.

Kasle, Bengt, 160.
Karl XII, 63, 89, 193.
Karl, jarl, 96, 97, 103.
Karl Johan, 68.
Karl Knutsson, konung,
84, 87, 103.
Karl Sverkersson, 10.
Karl Ulfsson, 97, 99, 100.
Karlberg, G. T., 47, 54.
Karlfeldt, E. A., 198.
Karlsson, K. H., 96, 97,
100, 181.
Katarina af Pfaltz, 68, 112.
Katarina (Ingesdotter), 102,
103.
Katarina Mattsdotter, 17.
Katarina (Karin) Olofs-
dotter, 13, 14, 16.
Katarina Sunesdotter, drott-
ning, 100.
Katarina (Ulfsson), 17.
Katharina Olawin, se Kata-
rina Olofsdotter.
Kempe, Andreas Andræ, 49,
50.
Kexundssläkten, 79.
Kiellander, Catharina Maria
Electria, 159.
» Olaus, 159.
Kinberg, August, 75.
Kjellberg, C. M., 100.
Kjellman, släkten, 75.
Kleman, Ellen, 88.
Knut, konung, 4.
Knut, konung i Danmark,
93.
Knut den helige, 2.
Knut länge, 98, 99, 100.
Knut Algotsson, 96.
Knut Birgersson, 99.
Knut Eriksson, konung, 98,
101, 102.
Knut Holmgerrson, 98.
Knut Lavard, 9, 10.
Knut Magnusson, 98.
Knut Magnusson, lagman,
61.
Knut Matsson, 97.
Knut Persson, 13.
Knös, Carl Johan, 203.
Kol, 10.
Kristina, 9, 10.
Kristina, drottning, 68—70,
170—174, 199.
Kristina, enkedrottning,
112.
Kristina (Björnsdotter),
drottning, 102,
103.
Kristina Olofsdotter, 17.
Kristina Petersdotter, 15, 16.

Kristina Svensdotter, 17.
Kugelberg, B., 161.
Kuylenstierna, Oswald, 83.
Kylberg, Lars Wilhelm, 203.
Königsmarck, Amalia Wil-
helmina, grefvinna, 189.
von Königsmarck, Beata
Elisabet, 108, 192, 194.
Königsmarck, Carl Johan,
greve, 190,
192.
» Cort Cristof-
fer, greve,
192.
» Filip Kristof-
fer, greve,
190, 191.
» Hans Kri-
stoffte, gref-
ve, 190, 192,
194, 195.
» Henning,
189.
» Jean Friede-
rich, greve,
192.
» Maria Au-
rora, grefv.,
187—196.
» Otto Wil-
helm,
greve,
190, 192,
194.

Lagerbjelke, Lina, 88.
Lagerbring, S., 104.
Lagergren, Helmer, 184,
185, 205.
Lagerheim, Elias, frih., 156.
Lagerlöf, Johanna, 56.
» Selma, 68.
Lagerwall, 61.
Lagus, E., 107.
Lannerstjerna, Adolf Vil-
helm, 55.
» Anna Gus-
tafva, 55.
» Christina
Fredrika,
55.
» J. M., 54.
» Johanna Gu-
stafva, f.,
von Sche-
ning 54.
» M. V., 54.
» Petter Ab-
raham, 55.

- Lannerstjerna, Wilhelmina, 56.
 Larchevêque, P. H., 77.
 Largillière, N., 117.
 Lars Jönsson, 16.
 Larsson, Andreas, 184, 185.
 » Olof, 49.
 Leicester, earl, 69.
 Leijonadler, Catharina Charlotta, 42.
 Leijonhufvud, A. G:son, frih., 183.
 » Karl K:son, frih., 36, 40, 41, 51, 88.
 » Sigrid, 88.
 Leuhusen, C., 19.
 Lewenhaupt, Carl Gustaf, greve, 189.
 » Sten, greve, 19.
 Levertin, Alfr., 91, 157.
 » Oscar, 197.
 Lidman, Olaus Beronis, 90.
 Lilliecrona, Carl Vilhelm, 28.
 Lilljebjörn, E. G., 197.
 Lilljeqvist, Erik Nilsson, 51.
 Lindblom, J. A., 160.
 von der Linde, Lorents, 192.
 Lindh, P. M., 18—22.
 Lindholm, 61.
 Lindström, Erasmus, 74.
 Lohmeyer, Karl, 88, 89.
 van Loo, C., 117.
 Looström, Ludvig, 77, 87, 200.
 Lundberg från Askersund, släkten, 72.
 » Brita Greta, 73.
 » Eva Cajsa, 73.
 » Gustaf, 74.
 » Oskar, 72.
 » Per, 74.
 » Stina, 74.
 Lundegård, Axel, 87.
 Lundell, Birger, 114.
 Lundgren, Hj., 197.
 Lönnberg, E., 201.
 Lönrot, Anna Maria, 39.
 Lönroth, Carl Magnus, 38, 39, 74.
 Lönrot, Christina Catharina, 36, 38—40.
 » Emerentia, 38—40.
 Lönrot(h), Kristina, 39.
 Lönrot, Magnus, 36—40.
 » Sven, 36, 37.
 Löwen, Sven Robert, greve, 19—22.
 von Löwenadler, släkten, 75.
 Löwenadler, Henrik, 75.
 Magnus Barfot, 6, 95, 102.
 Magnus Bencisson, 97, 99.
 Magnus brok, 98.
 Magnus Eriksson, konung, 95.
 Magnus Gudmarsson, 97.
 Magnus Haraldsson konungason, 94.
 Magnus Henriksson, 7.
 Magnus ladulås, 95.
 Magnus Nilsson, 7, 8, 10, 11.
 Magnus Olofsson, konung, 4, 94, 101.
 Margareta Fredkulla, 3, 7—10.
 Margareta (Ingesdotter), 102.
 Margareta Jakobsdotter, 16.
 Margareta Jonsdotter, 17.
 Margareta Massen, se Margareta Matsdotter.
 Margareta Matsdotter, 15, 16.
 Margareta Nilsdotter, 16.
 Margareta (Petersdotter), 96.
 Margareta (Ulfssdotter), 97.
 Maria Eleonora, 69.
 Mart(e)leur, Katarina, 37, 39, 40.
 Martin Luther, 90.
 Mauritz af Sachsen, 191.
 Mauvillon, 105.
 Maximilian Emanuel af Würtemberg, 87.
 Mayreder, Rosa, 70.
 Meier, d:r, 174.
 Meijerfelt, J. A., greve, 167.
 Menschikoff, A., 64.
 von Mentzer, O., 201.
 Merian, d. y., M., 194.
 Meurling, Olof, 75.
 Millqvist, V., 183, 202.
 Minnisköld, Magnus, 97, 103.
 Montgomery, David, 160.
 » David Christoffer, 160.
 Munch, P. A., 10, 100.
 Munck, Hans Frederik, 203.
 » Harriet Cathrine, 203.
 Munthe, Arnold, 197.
 Måns Jenisson (Hjärne), 47.
 Möller, Ide Marie, 203.
 Möllerberg, f. Mörner, Gabriella, 193.
 Mörner, Bengt Didrik, 160.
 » Birger, greve, 187—196.
 » Gustaviana Helena, 42.
 » Marianne, 193.
 Nemeitz, 189.
 Nicolaus Hermanns, 17.
 Nikolas, biskop, 11.
 Nilsdotter, Karin, 48.
 Nilsson, Nils, 48, 50.
 Nobel, släkten, 88.
 Nohrling, Magdalena, 39.
 Nordenskiöld, Otto, 197.
 Nordensvan, C. O., 55.
 Nordling, Ernst Viktor, 158.
 Norlander, Lars Gustaf Fredrik, 179.
 Norling, K. G. G., 158.
 » Sven Adolf, 158.
 Norskiöld, J., 64.
 Norræus, Hans Jonsson, 37.
 Nubb, Brita, 73.
 » Jöns, 73.
 Nyblæus, G., 28.
 Nyblom, C. R., 168.
 » Helena, 76.
 Nycander, Oscar, 36.
 Nygren, C. E., 198.
 Odén, K. G., 71.
 Ogier, Charles, 185—187.
 Olsson, Agnes, 48.
 Olbers, Anna Elisabeth, 202, 203.
 » Carl Vincent, 202.
 » Levinius, 202.
 Olivecrantz, Maria, 64.
 Olof den helige, 4.
 Olof Haraldsson, konung, 94, 101.
 Olof Hunger, 6.
 Olof Skötkonung, 3—5, 101, 102.
 Olson, E., 5, 6.
 Orvar Ödd, 65—67.
 Oskar I, 68.
 Ottar, skald, 102.
 Oxenstierna, Axel, greve, 185, 187.
 » Bengt, greve, 119, 120.
 » Erik, greve, 90.
 » Eva, 82, 83.
 » Eva Magdale-na, grevinnas,

- 119, 120, 189, 198.
 Oxenstierna, J. G., grefve, 108.
- Palmgren, C. M.**, 197.
 » Herman, 71.
 » L. F., 85.
- Palmstierna, Nils**, 164.
- Pasch, Lorentz, d. y.**, 116, 117.
- Pehrsson, Pehr**, 75.
- Persdotter, Eva**, 202.
 » Karin, 49.
- Personne, Nils**, 85.
- Persson, Gustaf**, 73.
- Peter Karlsson**, 97.
- Peter Larsson**, 98.
- Peter Näf**, 96.
- Peter Strangesson**, 98.
- Petersson, A. G.**, 79.
- Petrus Olavis**, 17.
- Pfannenstill och Pfannenstiel, släkten**, 204, 205.
- Pfeiffer, Margareta Elisabeth**, 205.
- Pfingsten, G. E.**, 64.
- Phannenstil, Johan**, 204, 205.
- Pijlträ, Ingel Månsdotter**, 37.
- Piper, C.**, grefve, 63.
- Poignant, Daniel**, 74.
 » Lisa Brita, 74.
- Polheimer**, 59.
- Porthan, H. G.**, 107, 113.
- Posse, Arvid, grefve**, 194.
- Possevinus**, 13.
- von Post, C. R.**, 18.
- Printz, Johan**, 182.
- Puke, Erik**, 87.
- Qveckfelt, Erik Gustaf**, 161.
- Ragnar**, 5.
- Ragnhild**, 5.
- Ragnvald Knapphöfde**, 7—9, 11.
- Rahm, Anna Maria**, 39.
- Raleigh, Walter**, 200.
- Ramsay, Jully**, 74.
- Raphael, Ellen**, 122.
- Reeder, general**, 203.
- Ribbingh, Bo**, 115.
- Ridderstad, Anton**, 86.
- Rinman, Sven**, 57.
- Robsahm, Abraham**, 37.
 » Anna, 39.
- Robsahm, Anna Katarina**, 36, 37.
 » Carl Magn., 201.
 » Daniel, 36, 38, 39.
 » Katarina Danielsdotter, 36—38, 40.
 » Krister, 40.
 » Kristian, 40.
 » Per Jakob, 36.
 » Reinhold, 39.
- Robson, Kristian**, 40.
- af Robson, C. M.**, 200.
- Rode**, 64.
- Rogalin**, 44.
- von Roland, Carl**, 197.
- Romdahl, Axel L.**, 171.
- Roos af Hjelsmåter, Harald Gustaf**, 205.
- Roosval, Johnny**, 78, 91.
- von Rosen, Carl, grefve**, 63, 64, 197.
- von Rosenheim, Wilh.**, 201.
- Rosing, Christine**, 18, 20, 22.
- Rubens**, 77.
- Rudbeck, Joh.**, frih., 90, 97.
- Rudbeckius, Johannes**, 197.
- Rudelius, Folke**, 198.
- Rudenschöld, Carl**, 164.
- Runby, släkten**, 99.
- von Runge, Wilhelm**, 198.
- Ruuth, Erik, frih.**, 108.
 » Gustaf, 108.
- Rydström, Ada**, 81, 198.
- Rålamb, Gustaf**, 106.
- Rääf, Johan**, 160.
- Rörek Birgersson**, 100.
- von Röök, Karl Fredrik**, 159.
- Sack, Carl Philip**, 64.
- von Sacken, E.**, 64.
- von Saltza, Edvard Fredrik, grefve**, 67.
- Sandberg, Fr. W. E.**, 203.
- Sandström, Teodor**, 168.
- Saxenberg, Kristina**, 39.
- Saxo**, 3, 6, 7, 9, 11.
- Schaeij, Eva Katarina**, 53.
 » Petter, 53.
- Scheffer, H.**, 197.
- Schenck, P.**, 193, 194.
- von Schening, Johan**, 54.
- Schiller, J. C. F.**, 18.
- Schinckel, f. Fr.**, 201.
- Schiultz, Fredrik Wilhelm**, 73.
- Schneider, Kristoffer**, 107.
- Schück, H.**, 1—11.
- Schultz, Lorentz**, 182.
- Schulze, Johan**, 51.
- Schürer von Waldheim, Max**, 87.
- von Schwartzenburg, Sofia Amalia**, 188.
- Schäfer, K. H.**, 89.
- Schöldström, Birger**, 156.
- Schönberg, Anders**, 32, 200, 201.
- Seiz, Johannes**, 89.
- Sergel, Johan Tobias**, 77, 168, 169, 175.
- Setterdahl, J. A.**, 41.
- Sidney, Algernon**, 69.
- Sigismund**, 13, 14.
- Sigrid Storråda**, 4, 10.
- Silberschildt, Harriet Elisabeth**, 203.
- Silfversparre, Per**, 161.
- Silfverstolpe, C.**, 15—17.
- Sjöberg, Axel Abraham**, 178.
- Sigrid Storråda, Nils Axel Wilhelm**, 67, 177, 178.
- Sjöblad, Carl Georg, frih.**, 108, 194.
 » Ebba Kristina, 108.
- Sjögren, Arthur**, 198.
- Sjöstedt**, 62.
- Sjöström, Carl**, 71.
- Skeydingh (von Scheiding, Christoffer?)**, 115.
- Skrage, Jean**, 47, 49, 50.
- Olaus**, 49.
- Skraggenschiöld, Clas**, 202.
 » Eva Maria, 202.
- Skyman, Nils Bengtsson**, 48.
- Skytte, Bengt N:son**, 160.
 » Johan, 115.
 » Nils, 182.
- Snoilsky, N.**, grefve, 28.
- Snorre Sturlasson**, 3, 95, 101.
- Sobieski, Johan**, 64.
- Sofia Dorotea, hertiginna**, 190, 191.
- Sondén, P. H. S.**, 68, 104, 109, 112—114.
- Soop, Sophie**, 189.
- Sparre, Axel, frih.**, 163.
 » Axel Wrede, grefve, 163—167.
 » Claes, grefve, 189.
 » Erik, grefve, 163.
 » Fredrik, grefve, 167.
 » Johan, grefve, 120.
 » Knut Sixtensson, 95.

- Sparre, Lars Eriksson, 111, 113—115.
 » Nils Sixtensson, 95.
 Spångberg, Thérèse, 20.
 Stark, Catharina, 74.
 Steenhoff, Pehr, 35.
 Stenbock, Beata Elisabet, grefv., 108, 194.
 » Carl Magnus, grefve, 82, 83, 90, 91, 104, 198.
 » Erik Gustaf, grefve, 108.
 » Eva Charlotta, grefv., 120.
 » Gustaf Otto, grefve, 108.
 » Hedvig Kristina, grefv., 194.
 » Katarina, drottning, 112.
 » f. Mörner, Louise, grefv., 83-84.
 » Magnus, 82, 83, 120, 189, 198.
 » R., grefve, 119.
 Stender, Petter, 55.
 Stenhammar, C., 28.
 af Stenhof, Christian, 35.
 Stenkil, konung, 5, 9, 102.
 Stenkula, Z. F. A., 67.
 Stjerna, Knut, 94.
 von Stiernman, A. A., 97, 103.
 Stockenberg, 74.
 Streitberg, E., 192.
 Strinnholm, A. M., 96.
 Strömbom, Sixten, 116, 170.
 Strömskiöld, ätten, 182.
 Sturzen-Becker, Oskar Patrik, 65—67.
 » Ragnar, 65.
 Sturzenbecker, Fredrik, 67.
 Styffe, C. G., 104, 106, 113, 114.
 Sundahl, Anna Dorothea, 89.
 » Johan Gottfried Christian, 89.
 » Jonas Eriksson, 88, 89.
 » Olaus Eriksson, 89.
 von Sundahl, Christian Friedrich, 89.
 » Gustaf Samuel, 89.
 von Sundahl, Julius, 89.
 Sundblad, G. O., 72.
 Sundh, Jonas Erici, 89.
 Syedbom-Limnell, Fredrika, 76.
 Sven Estridsson, 1.
 Svensson, Börje, 43.
 Sverker, konung, 3, 9—11.
 Sverre, 6, 11.
 Söderberg, Verner, 68.
 Söderhjelm, Werner, 197.
 Södersteen, Herman, 46, 74.
 Taube, släkten, 86.
 » Ad., 86.
 » Signe, 87, 197.
 Taylor, I. A., 68—70, 199, 200.
 Tegnér, E., 30.
 Tengwall, Gustaf, 81.
 Tessin, Carl Gustaf, grefve, 164.
 Tham, Pehr, 78.
 Thorsten Utrsson, 101.
 Thott, Lovisa, grefv., 120.
 » Tage, grefve, 120.
 Thurgil Knutsson, 96.
 Tilas, Daniel, 57—59, 166.
 Tola, 5.
 Topelius, Z., 90.
 Tora, drottning, 94.
 Torgils Tuvuskitt, 6.
 Torssell, B., 18.
 Transche von Roseneck, Magdalena Katarina, 52.
 Troilius, Sam., 106.
 Trolle, Gustaf, 67.
 » Ture Arvidsson, 67.
 Trolle Wachtmeister, H., grefve, 109.
 Tüchsen, Christian Mouritz, 88.
 Tullberg, Hasse W., 78.
 Tyberg, Nils, 73.
 Törneblad, C., 85.
 » R., 85.
 Törnflycht, Kristina Margareta Augusta, 167.
 Uggla, Torsten, 72.
 af Ugglas, Carl R., 197.
 af Uhr, Joh. Fr., 200.
 Ulf Fase, 97, 99, 100.
 Ulf Gudmarsson, 97.
 Ulf Holmgersson, 100.
 Ulf Karlsson, 97, 100.
 Ulfhild, 9, 10, 103.
 Ulrica Eleonora d. y., 64, 106.
 Unander, W. A., 160.
 Utr, skald, 101, 102.
 Utterhjelm, E., 120.
 Utterman, Anna, 37, 39.
 Wachtmeister, Axel, grefve, 104, 105, 111, 112.
 Wachtmeister, Carl, 19.
 Wadenstierna, Anna Elisabeth, 202.
 Wadström, Karl Bernhard, 57—59, 205.
 » Karolina Augusta, 205.
 » Ulrika, f. Westerberg, 205.
 Wahlström, Lydia, 197.
 Valdemar, konung, 95, 97, 100, 103.
 Valdemar den store, 11.
 Wallenberg, Jakob, 29.
 » Victor, 193.
 Wallensteen, J. A., 91.
 Warmholtz, C. G., 106, 107.
 Wedberg, Johan Otto, 180.
 » Johanna Gustafva, 180.
 Weibull, L., 1, 4, 68.
 Wellingk, Mauritz, grefve, 83.
 Wennerberg, Gunnar, 87, 197.
 Wennerholm, J., 158.
 Westerberg, Carl Magnus, 205.
 Westman, Carl Johan, 205.
 Wettergren, Arvid, 73.
 Wiberg (Cassel), Carl Gustaf, 46.
 Wibom, C. Otto G., 200, 201.
 Vidkunn Jonsson, 94.
 Wieselgren, H., 108.
 » O., 25, 192.
 Wilskman, Atle, 74, 198.
 Wilson, J. G., 19, 20.
 Wisser, Johann Anthon, 204.
 » Philippine Justine Hedevig, 204.
 Wistrand, släkten, 75.
 » P. G., 74.
 Wittfoot, Joakim, 90.
 Volckhammer, Johan, 52.
 Wrangel, E., 88.
 » F. U., grefve, 88, 181, 182, 185, 187.
 » Karl Gustaf, grefve, 51, 194.

Wrangel, Tönnes Fr., frih.,
19.	Åberg, Jöns, 73.
, Lars, 37.	Örnberg, L. M. V., 37, 41,
179.
Wrede, Fabian, grefve, 163.	Åke, 5.	Örnfeldt, slägterna, 51.
» Sofia, grefvinna,
163.	Åkesson, Knut, 117.	» Anna Margareta,
52.
Wurster, Carl Raphael, 183.	Ållongren i Östergötland,
ätten, 181.	» Brita, 52.
Värmländska slägter 184,
185.	Ålund, Hilda Augusta, 178.	» Heinrich, 51, 52.
Wästfelt, C. G., 19—22.	» L. G., 19, 20.	» Henrik Jorgen, 52.
		» Henrik Teodor, 53.
		» Johan, 52.
Yngvar, 6.	Öisten Orre, 94.	» Jonas Fredrik, 52.
	von Öller, Anna Elisabet,
52.	» Margareta Katari-
na, 52.
Zade, Beatrice, 197.		Österlund, Johan, 197.

PERSONHISTORISK TIDSKRIFT

SEXTONDE ÅRGÅNGEN

1914

UTGIFVEN AF

PERSONHISTORISKA SAMFUNDET

GENOM

CARL MAGNUS STENBOCK

SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM 1915

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

141378

PERSONS FOR ISK

THESE

AND

THE

THE

INNEHÅLL

	Sid.
Sveriges äldsta kristna konungalängd. Af <i>Nat. Beckman</i>	1.
De sista nunnorna i Vadstena. Af <i>Robert Geete</i>	12.
En cause célèbre i Örebro 1836. Af <i>Gustaf Edelstam</i>	18.
Till belysning af Lars Hiertas politiska åskådning. Af <i>O. Wieselgren</i>	25.
Om borgerliga släktvapens förekomst i Sverige. Af <i>Gustaf Elgenstierna</i>	32.
Katarina Danielsdotter Robsahm. Af <i>Oscar Nycander</i>	36.
Släkten Cassels äldre stamtafla. Af <i>H. Söderstien</i>	41.
Ätten Hjärne i Fröbol i Älgå. Af <i>G. T. Karlberg</i>	47.
Anteckningar angående släkterna Örmfelt. Af <i>Karl K:sön Leijonhufvud</i>	51.
Till skalden J. M. Lannerstiernas biografi. Af <i>G. T. Karlberg</i>	54.
Ett bref från Daniel Tilas till Karl Bernhard Wadström. Medd. af <i>J. H.</i>	57.
Ur en privat autografsamling. Medd. af <i>Eva Flach</i>	60.
Sveriges Riksvapen. Af <i>S. A.</i>	93.
Till brevväxlingen mellan Gustaf Adolf och Ebba Brahe. Af <i>C. M. Stenbock</i>	104.
Två Gustaf III-porträtt utanför Sverige. I Cassel och Wasa. Af <i>Sixten Strömbom</i>	116.
Tvenne emaljporträtt af Elias Brenner. Af <i>R. Stenbock</i>	119.
Kakelugnsmakare och urmakare i Sverige cirka 1700 till 1846. Af <i>Ellen Raphael</i>	122.
Elias Lagerheim †. Af <i>A. L.</i>	156.
Stockholms öfverståthållare. Af <i>N. v. D.</i> 26. Grefve Axel Wrede Sparre	163.
Ett bref från J. T. Sergel till J. N. Byström. Medd. af <i>G. G.</i>	168.
Bidrag till svensk regent-ikonografi. I. Två Kristina porträtt i Braunschweig. Af <i>Sixten Strömbom</i>	170.
William Chalmers' porträtt. Af <i>H. Fröding</i>	175.
Nils Sjöberg. In memoriam. Af <i>C. M. S.</i>	177.
Gustaf Norlander †. Af <i>V. Ljs</i>	179.
Otto Bergström †. Af <i>G. I.</i>	180.
Personhistoriska Samfundet	90.
Personhistorisk litteratur	63, 184.
Notiser, frågor och svar	88, 158, 199.

Bilaga

Skrifter utgifna af Personhistoriska Samfundet 8.

Grefve Reinhold von Rosens porträttsamling.

Illustrationer

Porträtt af Gustaf III i Cassel, Wasa och Gripsholm. Vidare miniatyrporträtt af Bengt Oxenstierna och Magdalena Stenbock, pastell af Axel Wrede Sparre,

en drottning Kristinabyst och ett porträtt i olja af henne, samt porträtt af Maria Aurora Königsmarck.

Illustrationer i texten: 2 porträtt af W. Chalmers sid. 176, därtill en konstnärssignatur sid. 175. Porträttgrupp till »En cause célèbre i Örebro 1836» sid. 23, ljustryck af ett Gustaf Adolfs-bref till Ebba Brahe och ett hennes bref till konungen, sid. 108, 2 bilder efter kopparstick hörande till Königsmarckernas historia sid. 188 och 195.

I bilagan: Porträtt af Gustaf III, Kristina Katarina De la Gardie, Karolina Beata Lagerstråhle, Fredrik Ulrik von Rosen, Gustaf Fredrik von Rosen, Gustaf Robert von Rosen, Reinhold von Rosen († 1667), Gustaf Otto Stenbock, Magnus Stenbock, samt 2 okända porträtt.

Följande af samfundets skrifter utlämnas åt *ledamöter i samfundet*, efter rekvisition hos skattmästaren, adr. Riksarkivet, till nedannämnda pris nämligen:

Svenska autografsällskapets tidskrift, Del I, n:r 1 samt 3—12 årg. 1879—1888, dock saknas n:r 2), per n:r kr. 1.

Svenska autografsällskapets tidskrift, Del II, n:is 1—12 (årg. 1889—1896, 346 sid.), lämnas fullständig till nedsatt pris af allenast kr. 6.

Lösa häften för 1 kr. för hvarje häfte; dubbelhäftet n:is 11—12 för 2 kr.

Ex. tryckt på *bättre papper* (däraf några få fullständiga årg. äro tillgängliga)

jämte *Register* till delarne I och II, äfven på *bättre papper* kr. 15.

Personregister till delarne I och II (44 sid.) kr. 2.

Personhistorisk tidskrift, årg. II (1900, 180 sid.) med 24 porträtt och register samt Dödslista för 1900, 53 sidor kr. 5.

Årg. I och III slutsålda. Däraf finnas endast I h. 3 o. 4 samt III h. 4 å 1.25 per häfte.

Personhistorisk tidskrift, årg. IV (1902, 166 sid., med 24 porträtt och register samt Dödslista för 1902, 43 sid.) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. V (1903, 222 sid., med 25 porträtt och register samt Dödslista för 1903, 37 sid.) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. VI (1904, 164+23 sid., med 22 porträtt och register) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. VII (1905, 167+56 sid., med 19 porträtt och register) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. VIII (1906, 133+106 sid., med 17 porträtt och register) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. IX (1907, 111+160 sid., med porträtt och register) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. X (1908, 203 sid. med 22 porträtt och register) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift, årg. XI (1909) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift årg. XII (1910) kr. 5.

Personhistorisk tidskrift årg. XIII (1911) kr. 5.

Handlingar, utg. genom samfundet:

I. St: Nikolais kyrkas i Stockholm vigselbok, I. 1604—1650 och 2. 1651—1700 (182 sid.), utg. af F. U. Wrangel kr. 3.

II. En adlig och furstlig hofpredikant under 1600-talets senare hälft, P. G. Öjer; utg. af Karl af Schmidt (82 sid.) kr. 1:50.

III. Släkten Aminoff (85 sid. + 1 tab.) kr. 5.

IV. Klosterfolket i Vadstena; af C. Silfverstolpe (168 sid.) kr. 3.

D:o dio tryckt på *bättre papper* (i få ex.) kr. 5.

V. Svenska porträtt i samlingarna vid Uppsala universitet, förteckn. af N. Sjöberg (6 + 87 sid.) med 31 porträtt, ingår som bilaga i årg. III och IV.

VI. Svenskarne under dannebogen 1848—50, med tillägg (102 + 24 sid.), af B. Schöldström, med 97 porträtt. Erhålles gm C. E. Fritzes bokhandel, Stockholm.

VII. Svensk genealogisk litteratur, förtecknad af J. A. Almquist (80 sid.) . . . kr. 2.

VIII. Porträttsamlingarna å Edsberg och Hedensberg (23 sid. och 14 porträtt + 56 sid. och 3 porträtt), ingå som bilagor i årg. VI och VII.

Ny serie:

1. Köpings stads tjänstemän 1605—1905, af G. Elgenstierna (106 sid.); ingår som bilaga i årg. VIII, h. 3—4.

2. Kalmar regementes chefer 1623—1907, af F. Rudelius (160 sid. + 23 porträtt); ingår som bilaga i årg. IX, h. 3—4.

Dödslistor från och med år 1899 till och med år 1903 å kr. 1.

3. Register till Personh. Samfundets porträttsamlingar årg. I—III (1906—08); ingår som bilaga i årg. XI, h. 2—4 och XII, 1—2 kr. 2.

4. Personhistoriska anteckningar rörande Kristianstads magistrat och andra stadens tjänstemän under åren 1700—1800. Af Karl Enghoff kr. 2.

5. V. Millqvist, Svenska Riksdagens Borgarstånd 1719—1866. Personhistoriska anteckningar kr. 3.

6. Erik XIV:s almanacksanteckningar, hans dagböcker, ritningar och musiknoter i urval utgifna af C. M. Stenbock (är h. 2—3 af årg. 1912). (Äfven i lyxupplaga; utgången).

7. Olof och Caroline Wijks porträttsamling. Beskrifven af Nils Sjöberg (ingår i b. 4, årg. 1913).

8. Grefve Reinhold von Rosens Porträttsamling. Beskrifven af Nils Sjöberg (ingår i h. 1—2, årg. 1914).

STOCKHOLM 1915. KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER. 241378